Cena zł 3,80

Poradnik BIBLIOTEKARZA

LISTOPAD 1996 11

Miesięcznik Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

- Książka, biblioteka i informacja w środowisku współczesnej szkoły
- Nowe media w bibliotece
- Prawa człowieka i podstawowe wolności — konkurs

Indeks 369594

ISSN 0032-4752

Treść

Marcin Drzewiecki	1	KSIĄŻKA, BIBLIOTEKA I INFORMACJA W ŚRODOWISKU WSPÓŁCZESNEJ SZKOŁY. Prolegomena do bibliotekarstwa w szkołach wyższych
Jolanta Włochacz		
Piotr Tarnowski	5	NOWE MEDIA W BIBLIOTECE
Beata Taraszkiewicz	8	CO WAŻNIEJSZE — ZNAJOMOŚĆ OPISU BIBLIOGRAFICZNEGO CZY OBSŁUGI KOMPUTERA?
Zofia Sokół	10	CZASOPISMA DLA MŁODZIEŻY SZKOLNEJ (1990-1995). Czasopisma dla dzieci i młodzieży
Jadwiga Nowakowska	13	KSIĄŻKA NIEZBĘDNA W KAŻDEJ BIBLIOTECE. Bibliotekarskie lektury
	15	LIST DO REDAKCJI
Stefan Kubów	16	PÓŁ WIEKU MIEJSKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W KOŁOBRZEGU
Izabela Nagórska	18	KAZIMIERA SPRUCH-CIEPLUCHA. Z żałobnej karty
Wanda Kochowska	19	BIBLIOTEKOZNAWSTWO I INFORMACJA NAUKOWA. Bibliografia za lata 1994 i 1995 (3)
Barbara Kozik	21	OD ŚW. MIKOŁAJA DO KARNAWAŁU. Zestawienie bibliograficzne materiałów repertuarowych
Zofia Markiewicz	23	PRAWA CZŁOWIEKA I PODSTAWOWE WOLNOŚCI. Konkurs w szkole podstawowej
Ewa Dolata-Makuch	25	CZŁOWIEK TO TAKI ZWYKŁY CZŁOWIEK. Montaż słowno-muzyczny
Bogusława Uryniak	28	KRUCHY, CICHY, BIAŁY JAK ŚNIEG... Scenariusz spotkania przedświątecznego
Beata Jarosińska	30	WAŻNIEJSZE ROCZNICE W ROKU 1997
	35	INFORMACJE ● POGŁOSKI ● DONOSY
Wkładka		WISŁAWA SZYMBORSKA

WYDAWNICTWO SBP

Dyrektor Wydawnictwa
Janusz Nowicki
00-953 Warszawa, ul. Konopczyńskiego 5/7
tel. 27-52-96

REDAKTOR NACZELNY: Władysława Wasilewska,
SEKRETARZ REDAKCJI: Małgorzata Grochocka,
KOMITET REDAKCYJNY: Józef Lewicki (przewodniczący), Jadwiga Andrzejewska, Jan Burakowski, Marcin Drzewiecki, Andrzej Kempa, Krystyna Kuźmińska, Mirosława Majewska, Wojciech Szymanowski, Ryszard Turkiewicz.
REDAKTOR TECHNICZNY: Jadwiga Krężlewicz

Wydawca: Wydawnictwo SBP
Prenumeratę prowadzi „Ruch" S.A., urzędy pocztowe i doręczyciele w całym kraju oraz Dział Promocji i Kolportażu SBP 02-103 Warszawa-Ochota, ul. S. K. Hankiewicza 1, tel. 22-43-45. Tam też można nabyć numery bieżące i zaległe.
Skład i łamanie: Ewa Kossowska. Druk i oprawa: Warszawska Drukarnia Naukowa, 00-656 Warszawa, ul. Śniadeckich 8. Zam. 138/96

NOBEL'96

Fot. Filip Miller

WISŁAWA SZYMBORSKA

NAGRODA NOBLA DLA POLSKIEJ POETKI

Wisława Szymborska urodzona w roku 1923 w Bninie w województwie poznańskim zadebiutowała w roku 1945 wierszem *Szukam słowa*. Pierwszy tomik poetycki *Dlatego żyjemy* wydała w roku 1952, ostatni (dziewiąty), *Koniec i początek* — w 1993.

Miłośnicy Jej twórczości z radością i dumą przyjęli wiadomość, że dnia 3 października (tradycyjnie w pierwszy czwartek) sekretarz Akademii Szwedzkiej odczytał Jej nazwisko jako tegorocznej laureatki literackiej Nagrody Nobla. Otrzymała ją — jak oznajmia werdykt — za „poezję, która z ironiczną precyzją odsłania prawa biologii i działania historii we fragmentach ludzkiej rzeczywistości".

Tomy wierszy Wisławy Szymborskiej

DLATEGO ŻYJEMY
Warszawa Czytelnik 1952, 1954

PYTANIA ZADAWANE SOBIE
Kraków Wydawnictwo Literackie 1954

WOŁANIE DO YETI
Kraków Wydawnictwo Literackie 1957

SÓL
Warszawa Państwowy Instytut Wydawniczy 1962

STO POCIECH
Warszawa Państwowy Instytut Wydawniczy 1967

WSZELKI WYPADEK
Warszawa Czytelnik 1972, 1975

WIELKA LICZBA
Warszawa Czytelnik 1976, 1977

LUDZIE NA MOŚCIE
Warszawa Czytelnik 1986, 1988

KONIEC I POCZĄTEK
Poznań „a 5" 1993, 1995, 1996

PORADNIK BIBLIOTEKARZA 11 (560)

UKAZUJE SIĘ OD ROKU 1949 listopad 1996

Marcin Drzewiecki

Książka, biblioteka i informacja w środowisku współczesnej szkoły

Prolegomena do bibliotekarstwa w szkołach wyższych

Na wstępie dziękuję organizatorom kieleckiej konferencji, którzy zaproponowali mi wystąpienie na temat roli biblioteki we współczesnej szkole — a nie w uczelni. Pozornie tylko temat ten wydaje się daleki od głównego tematu sesji. Kieleckie seminarium było w ostatnich dwóch latach trzecim dużym ogólnopolskim spotkaniem poświęconym bibliotekom akademickim.

Z lektury materiałów konferencji poznańskiej (listopad 1994) na temat zarządzania bibliotekami naukowymi [1] wynika, że tylko przedstawiciel pragmatycznego bibliotekarstwa duńskiego, Niels Mark, w swoim wystąpieniu poświęconym bibliotece uniwersyteckiej wspomniał o konieczności szerszego spojrzenia na biblioteki akademickie w kontekście „globalnej społeczności" pracującej w branży informacyjnej [2]. Z konferencyjnych referatów polskich wygłoszonych w Poznaniu chciałbym podkreślić wystąpienie Jana Sójki, który analizując zjawisko *public relations* związane z bibliotekami akademickimi, otworzył problem zintegrowanego systemu komunikowania się biblioteki akademickiej ze swym otoczeniem, czyli z bliższym i dalszym środowiskiem [3]. Wprawdzie Autor nie wyszczególnia komponentów tego środowiska, ale z lektury materiału wynika, że instytucje oświaty do niego należą.

We wrześniu 1995 roku odbyła się w Toruniu konferencja: „Rola i funkcje nowoczesnej biblioteki akademickiej". Uczestniczka sesji w sprawozdaniu oceniła ją jako „jedno z większych wydarzeń naukowych i zawodowych" w roku 1995 [4]. Uznając tę ocenę za słuszną i obiektywną, obawiam się jednak, że i tym razem rolę i funkcję nowoczesnej biblioteki akademickiej rozpatrywano w pewnej izolacji od systemu szkol-

[1] *Biblioteka naukowa. Automatyzacja, organizacja, zarządzanie.* Materiały z konferencji naukowej „Organizacja i zarządzanie bibliotekami naukowymi w procesie automatyzacji". Poznań 15-17 listopada 1994 r. Warszawa: SBP, 1995. „Propozycje i materiały" nr 4.

[2] Jw. s. 96-97.

[3] Jw. s. 163-172.

[4] Jadwiga Woźniak: *Rola i funkcje nowoczesnej biblioteki akademickiej.* „Zagadnienia Informacji Naukowej" 1995 nr 1/2 s. 114-117.

nego i dydaktycznego. Wyjątkiem był referat Jadwigi Kołodziejskiej poświęcony miejscu bibliotek w systemie edukacyjnym.

Powiązania między realnym stanem czytelnictwa, bibliotek i informacji w szkołach (zwłaszcza średnich i pomaturalnych) a stopniem przygotowania młodzieży szkolnej (później akademickiej) do korzystania z bibliotek (a szerzej ze współczesnych zbiorów, źródeł i systemów informacji) są, jak sądzę, dla większości bibliotekarzy akademickich wyraźnie widoczne. Studenci, czyli główni użytkownicy bibliotek akademickich, wynoszą pewne umiejętności biblioteczno-informacyjne ze swoich książnic szkolnych (bardzo zróżnicowanych, często słabych) oraz częściowo z bibliotek publicznych. Dlatego też zwrócę głównie uwagę na ważny problem, tj. na

funkcje bibliotek szkolnych w procesie komunikacji społecznej.

Te funkcje wiążą w pewien łańcuch przyczynowo-skutkowy biblioteki szkolne z akademickimi. Zobaczyli to już dość dawno Amerykanie, którzy pojęciem *school library* określają biblioteki każdego zakładu kształcącego, niezależnie od tego, czy jest to szkoła elementarna, średnia, college czy uniwersytet.

Oczywiście, zaniepokojonych moją dotychczasową wypowiedzią uspokajam, że widzę różnicę w organizacji, zadaniach, celach, formach pracy biblioteki akademickiej i biblioteki licealnej, ale są pewne wspólne cele obu tych sieci bibliotecznych i wspólny obszar działania.

Co te biblioteki powinno łączyć? Co jest tym „spoiwem"? Czy „akademickość" bibliotek jest psychologiczną barierą w kontaktach z „mniejszymi" braćmi? Jak długo jeszcze biblioteka szkolna będzie się nam kojarzyć z naszym dzieciństwem szkolnym, często sprzed 30-40 lat? Czy bibliotekarze akademiccy pracując z 18-letnim studentem są świadomi, że jest to wiek jeszcze szkolny, a już dla niektórych akademicki?

Czy bierzemy pod uwagę w pracy naszych książnic akademickich to, że nasi studenci wynieśli ze szkół różną empirię bibliotekarską? Z analizy rozmów kwalifikacyjnych na studia bibliotekoznawcze w Uniwersytecie Warszawskim wynika, że są absolwenci liceów (głównie z dużych miast), którzy korzystali w bibliotece szkolnej z CD-ROM, z katalogów komputerowych, z Internetu. Są też tacy, którym biblioteka szkolna kojarzy się z regałem książek obłożonych w szary papier i z bardzo sfrustrowaną nauczycielką-bibliotekarką.

A więc powtórzę pytanie — czy jest jakiś wspólny obszar działań tych bibliotek? Co jest tym „spoiwem"?

Prawie ćwierć wieku temu UNESCO, IFLA i ISO dokonały podziału bibliotek dla celów statystycznych [5]. Organizacje te ustaliły odrębności bibliotek w zależności od społecznych funkcji sprawowanych w procesie komunikacji społecznej. Biblioteki szkolne zostały wymienione jako osobna grupa. Dokument nie określał związków ani relacji między bibliotekami, pozostawiając ten problem narodowym ciałom biblioteczno-informacyjnym (zarządom, ministerstwom, komisjom).

W polskiej praktyce bibliotecznej o relacjach między bibliotekami szkolnymi a publicznymi mówiono wiele (głównie w aspekcie ich łączenia, co może być racjonalne ekonomicznie, ale jest szkodliwe społecznie); o relacjach między bibliotekami szkolnymi a uczelniami wspominano marginalnie. Przeszkadzały temu ogromne różnice w potencjale intelektualnym i materialnym obu sieci, tak zasadnicze, że aż uniemożliwiające jakiekolwiek wspólne działania pozytywne.

Ale wróćmy do dokumentu wspomnianych organizacji międzynarodowych. Jeśli posłużymy się ich klasyfikacją bibliotek, to możemy wprowadzić umowny schemat dzielący biblioteki sprawujące różne funkcje społeczne na biblioteki, które służą pracy naukowej i zawodowej, oraz na biblioteki, które rozwijają osobowość człowieka w procesie kulturotwórczym [6]. Jest pewne uproszczenie w tym podziale, ale intuicyjnie się z nim zgadzamy; wiemy, które to biblioteki służą nauce, dydaktyce, podnoszeniu kwalifikacji, a które służą szeroko pojętej kulturalnej rekreacji.

Miejsce biblioteki szkolnej w tym podziale nie jest jednoznaczne.

Biblioteka szkolna jest w tym samym stopniu biblioteką służącą nauce co zainte-

[5] „Bulletin de l'UNESCO à l'Intention des Bibliothèques" vol. 25 1971 nr 1 s. 9-10.

[6] Aleksandra Niemczykowa: *Odrębności funkcjonalne i strukturalne bibliotek szkolnych.* „Przegląd Biblioteczny" 1982 nr 3/4 s. 211-221.

resowaniom pozaprofesjonalnym (hobby, rekreacja). Wynika to ze specyficznego charakteru szkoły, wiążącego dydaktykę z wychowaniem. Zachowanie tych proporcji w funkcjach biblioteki szkolnej jest cechą odrębną, wyróżnia ją spośród innych typów bibliotek. Innymi słowy, biblioteki te służą integralnemu rozwojowi umysłu i charakteru; one to jako część szkoły mają współuczestniczyć w intelektualnym przygotowaniu absolwenta szkoły do życia w społeczeństwie.

Nie miejsce teraz ani potrzeba na szczegółowe analizy form i metod działalności bibliotek szkolnych. Jestem jednak winien Państwu określenie zakresu wspólnego obszaru dla bibliotek akademickich i szkolnych, tego obszaru, na którym występuje wspólnota interesów obu sieci bibliotecznych.

Ten obszar określę jako działalność „przygotowawczą" do korzystania z informacji, mającą charakter propedeutyczny w szkole, a pogłębiony w uczelni. Wspólnym elementem tej działalności jest praca z użytkownikiem (uczniem lub studentem) w zakresie przysposobienia go do samodzielnej pracy umysłowej, może w przyszłości naukowej.

Jak to przygotowanie wygląda w polskich szkołach? Co praktycznie znaczy w szkole informacja? Na te pytania można odpowiedzieć tylko w kontekście stosowanych w polskim szkolnictwie form i metod nauczania, czyli w kontekście dydaktyki. Dopóki dydaktyka w polskich szkołach będzie miała charakter klasowo-lekcyjny, dopóki nauczanie szkolne (a i akademickie nie jest od tego błędu wolne) będzie podające, a nie poszukujące [7] — informacja będzie czynnością raczej manualno-pamięciową, częściowo już wprawdzie tu i ówdzie skomputeryzowaną, ale nadal jej charakter będzie bierny, odtwarzający, czyli taki, jaka jest dydaktyka. To właśnie proces dydaktyczny, jego jakość, określa formy i metody informacji w szkole. Jest to temat tak ważny, że światowa literatura pedagogiczna, socjologiczna ale i bibliotekoznawcza (zwłaszcza amerykańska) jest pełna na ten temat doniesień i wyników z badań. (Jest to także problem wyższych uczelni. Konferencja kielecka powinna zapoczątkować ważki problem naukowy, jakim są wzajemne implikacje pomiędzy dydaktyką szkół wyższych a pracą informacyjną bibliotek uczelni.)

[7] R. I. Arends: *Uczmy się nauczać*. Warszawa 1994.

Przed polską szkołą w integrującej się Europie [8] stoi wyraźne zadanie: przebudowa systemu szkolnego, generalna reforma nauczania (inicjowana przez kolejne ekipy rządzące i nigdy nie doprowadzona do końca) oraz, co nas teraz najbardziej interesuje, zmiany w dydaktyce w kierunku jej zindywidualizowania, odformalnienia, partnerstwa na linii nauczyciel–uczeń (student).

Zmiany te według ekspertów Międzynarodowego Biura Oświaty doprowadzą do głębokich przekształceń jakościowych w szkolnictwie, którego celem powinno być przygotowanie młodzieży do samodzielnego uczenia się, a więc „wyposażenie" jej w metody i narzędzia samoedukacji.

W tej chwili edukacja permanentna (termin kojarzony negatywnie z okresem pedagogiki byłej PRL) nie jest hasłem tzw. nadbudowy. Jest po prostu koniecznością. Dzisiejsi uczniowie — studenci muszą się już liczyć z parokrotną zmianą zawodu w życiu. Specjaliści z Rady Europy twierdzą, że może to mieć miejsce 3-4 razy.

W tej sytuacji informacyjna rola biblioteki szkolnej (nazywanej na Zachodzie *media centre* lub *resource center*) nie może ograniczać się do okazjonalnych zajęć lekcyjnych na temat katalogów, bibliografii, klasyfikacji dziesiętnej czy nawet zasad korzystania z katalogu komputerowego.

To już jest za mało. Informacja w nowoczesnej szkole jest procesem poznania (w sensie filozoficznym) i aktywności intelektualnej. Jest ona po prostu sposobem pracy nauczyciela, który stosując w nauczaniu metody heurystyczne, wykorzystuje znane mu i dostępne źródła, techniki i narzędzia informacji. Taki sposób postępowania dydaktycznego powinien charakteryzować nauczycieli wszystkich przedmiotów, a nie tylko polonistów, którzy zwyczajowo już są uznawani w szkołach za znawców rzemiosła bibliotecznego.

Sądzę, że widoczne są pewne analogie do sytuacji w szkolnictwie wyższym. Jako wieloletni nauczyciel akademicki te analogie widzę codziennie.

Chciałbym teraz postawić kilka pytań, na które odpowiedzi nie są proste. Może w ten sposób wpiszę pewne problemy do

[8] *Szkoła i nauczyciel a integracja Europy*. Materiały z konferencji w Bydgoszczy. Red. R. Gerlach, F. Podoska-Filipowicz. Bydgoszcz 1993.

dyskusji, która, jak sądzę, będzie tak interesująca jak temat kieleckiego seminarium.

● Czy nie należy zastanowić się nad możliwością współpracy (np. w skali regionu) z bibliotekarzami szkół średnich i pomaturalnych w zakresie przysposobienia informacyjno-bibliotecznego uczniów — słuchaczy — studentów?

● Co zrobić, aby zmniejszyć szok „biblioteczno-informacyjny" początkującego studenta? Czy prowadzone w tym celu na uczelniach przysposobienie biblioteczne można uznać za formę dydaktyczną spełniającą zadanie?

● Czy dydaktyka szkoły wyższej (w przeciwieństwie do szkolnej) wyrabia i utrwala informacyjne nawyki studentów? Innymi słowy, czy naprawdę w naszych szkołach wyższych przygotowuje się studenta w zakresie samodzielnego korzystania z informacji? Mam tu na myśli nie tylko nowe techniki informacyjne, ale i cały ciąg faktów tworzących tzw. kulturę informacyjną. Obserwacja nauczycieli z wyższym wykształceniem (studiujących na poziomie podyplomowym) — temu przeczy.

Z całą odpowiedzialnością twierdzę, że nauczyciele (poza polonistami i częściowo historykami), zwłaszcza tzw. przedmiotów ścisłych, nie wiedzą o problemach źródeł, zbiorów czy systemów informacji specjalistycznej. Na pewno tych umiejętności nie przekażą uczniom liceów czy słuchaczom szkół pomaturalnych. Skąd więc student ma to umieć? Czy ma czekać jeszcze 2-3 lata na seminarium magisterskie?

● Jak doprowadzić do sytuacji sprzed ponad 200 lat, kiedy to Komisja Edukacji Narodowej prowadziła wspólną politykę biblioteczną dla wszystkich szkół Korony i Litwy (łącznie ze szkołami głównymi)? Kiedy dotrze do naszych organizatorów życia politycznego, że obecne Ministerstwo Edukacji Narodowej nadal dzieląc się na „oświatę" i „naukę" nie jest w stanie programować polityki bibliotecznej dla szeroko pojętej szkoły jako instytucji kształcącej. Przecież właśnie łączne traktowanie oświaty i nauki było głównym założeniem metodologicznym przy powoływaniu tego ministerstwa.

● W jaki sposób wprowadzić do szkół średnich nowe rozwiązania informacyjne ze szkół wyższych? Mam tu na myśli próbę wdrożenia pewnych prostych elementów systemu informacyjnego najbliższej biblioteki uczelnianej. Czy jest to w ogóle możliwe? Sądzę, że „lawina" wycieczek szkolnych do przepełnionych bibliotek akademickich nie jest formą właściwą przybliżania biblioteki akademickiej do szkół.

Z postawionych pytań oraz wcześniejszych rozważań wynika, że biblioteki akademickie i biblioteki szkolne, tak od siebie różne, mają wspólny obszar działań związanych z uczniem, studentem, nauczycielem — a więc z grupą dość aktywnych użytkowników informacji. Nie powinno to dziwić: biblioteki te służą także dydaktyce. Potrzeby informacyjne ucznia klasy maturalnej, studenta, nauczyciela nie zawsze są od siebie tak odległe. Podręczniki akademickie wykorzystywane przez zdolniejszą młodzież szkolną są zjawiskiem znanym.

Tak więc funkcję „przygotowawczą" do korzystania z informacji spełniają oba typy bibliotek; zmieniają się tylko formy, metody oraz zakres tych przygotowań. Proces dydaktyczny i jego obsługa są więc „łącznikami", tym „spoiwem", które te biblioteki łączy. Jak tę współpracę organizować? Jak walczyć z autarkią bibliotek akademickich i szkolnych? Z jakich skorzystać doświadczeń? Myślę, że kieleckie seminarium da początek nowym myślom i działaniom.

Wstęp do korzystania ze skomputeryzowanych systemów biblioteczno-informacyjnych powinien mieć miejsce nie na uczelni, ale w szkole.

Prof. dr Marcin Drzewiecki
jest dyrektorem Instytutu
Bibliotekoznawstwa i Informacji
Naukowej Uniwersytetu Warszawskiego

W dniach 19-21 września 1996 roku odbyła się w Kielcach konferencja naukowa na temat funkcji dydaktycznych i naukowo-badawczych biblioteki akademickiej. Organizatorami konferencji były: Biblioteka Główna Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Urząd Miasta Kielce oraz niemiecka firma wydawnicza Lange und Springer.

W konferencji udział wzięli bibliotekarze akademiccy (Kraków, Olsztyn, Warszawa, Poznań, Bydgoszcz, Słupsk, Rzeszów, Katowice), nauczyciele akademiccy z ośrodków bibliotekoznawczych, przedstawiciele administracji centralnej (MEN) i terenowej.

Sesja spotkała się z dużym zainteresowaniem terenowych ośrodków masowej komunikacji. Poruszana problematyka dotyczyła głównie form i metod przysposabiania studentów do korzystania z bibliotek i informacji. Te problemy wręcz zdominowały całą sesję.

Prezentujemy, głównie bibliotekarzom z sieci bibliotek publicznych i szkolnych, wygłoszony w Kielcach przez prof. dr. Marcina Drzewieckiego referat, który dotyczy **bardzo rzadkiego zjawiska w bibliotekarstwie,** tj. współpracy bibliotek szkolnych z siecią bibliotek akademickich.

Będziemy wdzięczni za uwagi Czytelników.

Jolanta Włochacz
Piotr Tarnowski

Nowe media w bibliotece

Na początku...

Jak rozpocząć prace związane z automatyzacją procesów bibliotecznych (szeroko rozumianych), a także dać czytelnikowi możliwość szybszego, innego i pełniejszego dostępu do różnych źródeł informacji? — to pytanie zadaliśmy sobie 3 lata temu w Dzielnicowej Bibliotece Publicznej Łódź–Polesie, zarządzającej 18 filiami. Przy strukturze organizacyjnej samodzielnie działających bibliotek dzielnicowych (placówek samorządowych) odpowiedź wydawała się trudna. Gdy zaczynaliśmy, nie było wytyczonych kierunków, każdy na własną rękę rozpoznawał problem. Wiele o tym mówiono i pisano.

Nasz pomysł był prosty. Skoro nie byliśmy w stanie dać czytelnikowi szybkiej informacji o własnych zasobach (brak bazy), postaraliśmy się skorzystać z dostępnych na rynku profesjonalnych źródeł. Zaczęliśmy działać dwutorowo: pracowaliśmy nad wprowadzaniem danych do własnej bazy, równocześnie tworząc komórkę, która pozwoliłaby na korzystanie z różnych źródeł informacji prawie od zaraz. Tak powstała idea bibliotecznego PUNKTU INFORMACJI KOMPUTEROWEJ (PIK) w Zespole Bibliotek Rejonowych im. Jana Augustyniaka, w placówce obsługującej znaczną część mieszkańców osiedli Karolewa i Retkini.

Uznaliśmy, że w PIK dzieci, młodzież i dorośli będą mieli bezpłatny dostęp do:

- danych bibliograficznych opracowywanych przez Bibliotekę Narodową,
- baz katalogowych i bibliograficznych innych bibliotek (wojewódzkiej, dzielnicowych),
- baz i programów zapisanych na CD-ROM,
- programów użytkowych typu: edytor tekstu, arkusz kalkulacyjny,
- baz katalogowych własnych bibliotek (gdy powstaną),
- Internetu (przez połączenia modemowe),
- książek i czasopism o tematyce komputerowej i informatycznej.

Takie zadania wymagały wyposażenia w odpowiedni sprzęt i liczbę stanowisk roboczych, odpowiedniego pomieszczenia, pozyskania baz i programów, rozpropagowania naszych propozycji wśród potencjalnych użytkowników. Zdawaliśmy sobie sprawę, że zapewnienie środków na ten cel nie będzie łatwe i że zadanie trzeba będzie rozłożyć w czasie. W naszym przypadku czas ten obejmował okres od grudnia 1993 r. — zakup sprzętu, do 1 października 1995 r. — otwarcie PIK dla użytkowników.

Sprzęt i oprogramowanie

PIK dysponuje trzema stanowiskami dla użytkowników, dwa z nich mają wyposażenie multimedialne (czytnik CD-ROM, karta dźwiękowa, głośniki, słuchawki). Komputery pracują w środowisku Windows '95 i Windows for Workgroups 3.11. Prace w sieci obsługuje system Novell 3.12, który obejmuje także biblioteczne stacje robocze. Z innego sprzętu dostępna jest drukarka, skaner i modem.

Na początku, kiedy zaczynaliśmy pozyskiwanie programów, na rynku były dostępne jedynie źródła obcojęzyczne. Teraz coraz częściej pojawiają się programy polskie. Znikająca bariera językowa pozwala na pełniejszą dostępność do baz. Obecnie w PIK znajduje się 25 programów multimedialnych, 11 programów edukacyjnych, 2 programy Microsoft (Excel, Word), katalogi bibliotek (WiMBP i rejonowych z terenu dzielnicy Polesie), bazy Biblioteki Narodowej — „Przewodnik Bibliograficzny" (wersja na CD-ROM), „Słownik Języka Haseł Przedmiotowych". Spośród programów multimedialnych i edukacyjnych warto wymienić przynajmniej niektóre:

- programy obcojęzyczne: „Cinemania '96", „Art Gallery", „Encarta '96", „Global Explorer", „Almanac", „Prehistoria", „History of the World", „Guinness Disc of Records", programy do nauki języka angielskiego — „Just Grandma and Me", „Arthur's Teacher Trouble", słowniki — „American Heritage Children's Dictionary";
- programy polskie: „Chopin", „Encyklopedia Kosmosu", „Encyklopedia przyrody", „Historia Świata", „Atlas Świata", „2 × 2 — komputerowe wspomaganie odrabiania lekcji, klasy IV-VIII", „Słownik komputerowy polsko-angielski i angielsko-polski".

Od stycznia 1996 r. Biblioteka Dzielnicowa umożliwia dostęp do Internetu przez łącze modemowe. Użytkownicy pokrywają koszty wydruków i połączenia telefonicznego za sesję internetową.

Propagowanie działań PIK

W naszych założeniach najważniejszy był przyszły użytkownik PIK. Przyjęliśmy, że z usług komputerowych będą korzystać czytelnicy bibliotek oraz wszyscy ci, którzy poszukują informacji bibliograficznej lub rzeczowej. Powstał problem, jak przekonać użytkowników do nowych narzędzi wyszukiwania informacji i jak dotrzeć z naszymi propozycjami do ogółu. Dlatego pierwsze propozycje skierowaliśmy do szkół podstawowych i średnich z najbliższego terenu, organizując lekcje biblioteczne o charakterze informacyjnym, na których prezentowano możliwości PIK (katalogi biblioteczne, programy multimedialne).

Odbyło się także wiele spotkań–szkoleń z nauczycielami bibliotekarzami w ramach współpracy z Łódzkim Oddziałem Towarzystwa Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich. Staraliśmy się o to, aby informacja o naszych poczynaniach była upowszechniona w możliwie szerokim zakresie. Działania dla grup zorganizowanych miały przygotować pole dla użytkownika indywidualnego. W czasie tych spotkań informowaliśmy, że z chwilą uruchomienia PIK ze wszystkich baz i programów można będzie skorzystać samodzielnie.

W dalszej kolejności przygotowana została ulotka o usługach, podano informację do prasy lokalnej, starano się zainteresować tymi poczynaniami biblioteki różnych typów.

Ze statystyki PIK

Okres od października 1995 r. do lipca 1996 r. jest niezbyt długi jak na podsumowania. Wydaje się nam jednak, że są one na tyle interesujące, iż warto o nich powiedzieć kilka słów.

Dla własnych potrzeb, w celu poznania użytkowników i ich zainteresowań, prowadzimy szczegółową statystykę. Chcemy mieć rozeznanie, kto korzysta z PIK, jakiego rodzaju informacji poszukuje, jakie programy cieszą się największą popularnością, jakich narzędzi i akcesoriów używa się przy tworzeniu własnych prac, kto korzysta z Internetu. Informacje te są nam niezbędne do dalszego planowania i poszerzania oferty PIK. Nie bez znaczenia jest bowiem fakt trafienia w potrzeby odbiorców. Nie ukrywamy, że nasza oferta jest zaledwie propozycją, a jej dalsza realizacja będzie zależna od potrzeb użytkowników.

W omawianym okresie z PIK skorzystało 1625 użytkowników indywidualnych: dzieci do lat 14 było 1356, młodzieży uczącej się — 114, osób dorosłych — 155. Najczęściej wykorzystywane były programy multimedialne — 1174, akcesoria — 408, programy edukacyjne — 240, katalogi bibliotek — 208, dostęp do Internetu — 37. Dostęp do stanowisk komputerowych jest ograniczony z uwagi na ich liczbę. Aby móc skorzystać z programów samodzielnie, należy zapisać się u dyżurującego bibliotekarza. Trzeba przyznać, że chętni zapisują się na kilka dni wcześniej. Codziennie z PIK korzysta średnio 11 osób, przez ok. 30 minut każda.

Z programów multimedialnych najczęściej udostępniane były: „Cinemania", „The Animals", „Prehistoria", „Encyklopedia Kosmosu", „Fine Artist" i „Creative Writer" — dwa ostatnie programy zyskały największą popularność wśród najmłodszej grupy użytkowników. Z grupy programów edukacyjnych najczęściej proszono o: „Planetarium", „Mapę Polski", „Samolot", „Ami"; z akcesoriów — „Paintbrush" i „Write". Katalogi bibliotek i bazy Biblioteki Narodowej wykorzystywane były w niewielkim stopniu, raczej do poszukiwań bibliograficznych, głównie przez bibliotekarzy w odpowiedzi na pytania użytkowników.

W cyklu „Multimedia w bibliotece" odbyło się dla grup zorganizowanych 61 lekcji, w których uczestniczyły 1102 osoby. Nie jest to wcale mała liczba zważywszy, że wiele szkół boryka się z wyposażeniem pracowni komputerowych i dostępem do programów.

Obok omówionych działań PIK wykorzystywany jest do prowadzenia szkoleń bibliotekarzy, których placówki objęte zostały działaniami automatyzacji. Tutaj poznawano pierwsze możliwości edytora tekstu, arkusza kalkulacyjnego, programu bibliotekarskiego, dostępu do światowych baz danych przez Internet. Szkolenia te w znacznym stopniu wzbogaciły wiedzę bibliotekarzy o celu i potrzebach automatyzacji procesów bibliotecznych.

Warto wspomnieć także o jeszcze jednej, cyklicznej imprezie, którą był „Turniej graczy komputerowych". Zabawę przeprowadzono 6 razy, a uczestniczyło w niej 130 osób. Traktowaliśmy te imprezy jako jeszcze jeden rodzaj promocji i upowszechniania informacji o działalności PIK.

Z prowadzonych obserwacji wynika, że

najszybciej nasza oferta trafiła do najmłodszej grupy użytkowników,

tej, która wchodzi w sprawę automatyki i komputerów bez oporów, widząc w dostępnych programach przede wszystkim dobrą formę zabawy, niekoniecznie kojarząc ją z potrzebami nauki w szkole czy ze zdobywaniem wiadomości na określony temat. Ale to właśnie ta grupa użytkowników będzie w przyszłości poszukiwała informacji profesjonalnej. Stopniowo daje się także zainteresować naszą działalnością grupy młodzieży uczącej się, tej, która może wspomóc proces nauki nowymi technikami. Dorośli zaglądający nieśmiało do PIK-u interesują się raczej jego możliwościami w zakresie pomocy ich własnym dzieciom, ale jeszcze nie tak powszechnie po informację np. o zbiorach innych bibliotek.

Faktem jest, że wszystkie prowadzone przez nas działania spowodowały duże zainteresowanie PIK-iem, a niektórzy użytkownicy przybywali nawet z odległych rejonów miasta.

Dotychczasowe efekty pracy zachęcają do planów na przyszłość. Zamierzamy uzyskać dostęp do tworzonej komputerowej sieci miejskiej, opracować własną stronę WWW w Internecie, umożliwić zewnętrzny dostęp do własnych baz katalogowych.

Przedstawionym materiałem i przyjętymi kierunkami działań mamy nadzieję wywołać polemikę. Zainteresowanych zapraszamy do indywidualnych kontaktów. Podajemy adres: Dzielnicowa Biblioteka Publiczna Łódź–Polesie, ul. A. Struga 33, 90-631 Łódź, tel. (042) 37-30-49; email: dbplp@magnum.lodz.pl

Jolanta Włochacz jest instruktorem,
Piotr Tarnowski pełni funkcję kierownika
ds. automatyzacji w DBP Łódź-Polesie

INFORMUJEMY AUTORÓW, że dysponując niewielką objętością numerów nie możemy kwalifikować do druku artykułów przekraczających 10 znormalizowanych stron (30 wierszy) maszynopisu. Zastrzegamy sobie prawo do skracania, adiustacji tekstów, nadawania własnych tytułów. Materiałów nie zamówionych redakcja nie zwraca. Za treść ogłoszeń redakcja nie odpowiada.

Beata Taraszkiewicz

Co ważniejsze — znajomość opisu bibliograficznego czy obsługi komputera?

Na początku był tylko przysłowiowy chaos. Chaos, który powstał, gdy zderzyły się dwa światy: „świat bibliotekarzy — humanistów", niewiele do tej pory wiedzących na temat procesorów, serwerów czy oprogramowania — oraz „cyfrowy świat komputerów" reprezentowany przez informatyków mówiących niezrozumiałym językiem i przez urządzenia, przy obsłudze których na początku dziwnie trzęsły nam się ręce.

Wydawałoby się, że z tego zderzenia nie wyjdzie nic dobrego. A jednak udało się nie tylko, jak to przy zderzeniach bywa, nic nie zniszczyć, ale i zbudować. Automatyzacja polskich bibliotek stała się faktem. Może nie wszędzie i nie do końca, ale jednak. Stało się to bez ogólnokrajowego programu komputeryzacji bibliotek, bez określenia dominujących standardów i programów, a nawet bez centralnej instytucji koordynującej wszelkie poczynania w tym zakresie.

Nie obyło się jednak przy tym bez zgrzytów i błędów. Nie przystosowana do wymogów komputeryzacji infrastruktura, organizacja pracy, nie przygotowany personel i brak funduszy to główne przeszkody, które trzeba było pokonać. Wiele razy bywało tak, że wyważaliśmy już otwarte drzwi wcale o tym nie wiedząc, wiele razy trzeba było się cofnąć, żeby ruszyć znów do przodu, wielokrotnie powielaliśmy tę samą pracę, a wszystko po to, aby móc powiedzieć, że i do naszej biblioteki wkroczyła komputeryzacja.

Na czym polega jej szczególna rola w bibliotekach?

Komputeryzacją, automatyzacją lub informatyzacją nazywamy zmiany polegające na:

[...] zastosowaniu komputerów do realizowania procesów bibliotecznych właściwych i pomocniczych (gromadzenia zbiorów, ich ewidencji i opracowania, budowy katalogów, rejestracji udostępniania oraz wyszukiwania i przekazywania informacji, a ponadto administracji i zarządzania) [1].

Z powyższej definicji wynika, że proces ten obejmować może wszystkie funkcje biblioteki, powodując zmiany co do form i zakresu oferowanych przez nią usług. Głównym celem tych zmian jest zwiększenie dostępu czytelników do informacji. Zanim jednak czytelnicy będą mogli skorzystać z widocznych efektów komputeryzacji w postaci baz danych, w organizmie biblioteki zachodzą różne, często niewidoczne dla użytkowników procesy z tym związane.

Zazwyczaj

podstawowe przeobrażenia dotyczą organizacji pracy,

tj. upraszczania lub eliminowania pewnych prac bibliotecznych oraz zmiany miejsca i czasu ich wykonywania (zmiana liczby i rozmieszczenia stanowisk pracy). Inne zmiany dotyczą pracowników, ich kwalifikacji i specjalizacji. Nowe narzędzia pracy, nowe zakresy obowiązków, nowe sposoby pracy, odejście od typowych zajęć bibliotekarskich, a wszystko po to, aby komputeryzacja przyniosła jak najlepsze efekty i realne korzyści. Są tacy, którzy mówią, że widoczne są one dopiero przy pełnej, kompleksowej automatyzacji biblioteki. Najczęściej jednak pełna automatyzacja rozpoczyna się (często też i kończy z braku funduszy) na objęciu komputeryzacją jednego z podstawowych jej procesów, np. opracowania formalnego i rzeczowego zbiorów.

Właśnie na przykładzie tego procesu spróbujmy zastanowić się, jaki rodzaj wiedzy w nowej sytuacji będzie najbardziej przydatny bibliotekarzowi. Czy będą to — jak do tej pory — zasady opisu bibliograficznego? Zasady, które choć z pozoru sprawiają wrażenie łatwych do przyswo-

[1] *Bibliotekarstwo*. Praca zbiorowa pod redakcją Zbigniewa Żmigrodzkiego, Warszawa SBP 1994, s. 282.

jenia, niejednemu, nie tylko młodemu bibliotekarzowi „spędziły sen z powiek". Niby nic trudnego, wystarczy tylko zapamiętać, że przed nowo zaczynającą się strefą ma być kropka, spacja, kreska, przed dodatkiem do tytułu dwukropek, przed oznaczeniem odpowiedzialności kreska ukośna itd., itd.

Wszystko jest niby proste,

tylko że początkujący bibliotekarz nie bardzo wie, jak odróżnić tytuł właściwy od dodatku do tytułu, gdy występuje kilka tytułów na stronie tytułowej; nie bardzo wie, jak stwierdzić, które oznaczenie odpowiedzialności jest pierwsze, gdy mamy do czynienia np. z pracami współwydanymi; co jest ilustracją, a co tablicą i co należy podać w opisie, gdy jakiegoś elementu tego opisu brakuje. Wszyscy się zgodzą w tym miejscu ze stwierdzeniem, że aby dobrze poznać wszystkie „pułapki" opisu bibliograficznego, potrzeba wielu lat praktyki. Dziś jednak w tym względzie coś się zmienia — wraz z wprowadzeniem informatyzacji bibliotek znajomość stref, elementów i znaków umownych wydaje się na pierwszy rzut oka mniej potrzebna. Okazuje się, że bibliotekarzowi opracowującemu komputerowo książki wystarczy pozornie znajomość trzech rzeczy:

- podstaw obsługi komputera,
- programu, jaki w danej bibliotece funkcjonuje,
- formatu opisu stosowanego w tym programie.

Bibliotekarz pracujący w formacie MARCo-pochodnym musi tylko zapamiętać, że dane dotyczące tytułu należy wpisywać w pole 200, a dotyczące np. adresu wydawniczego — w 210. Nie musi pamiętać o znakach umownych, o ich kolejności ani o odstępie przed i po znaku. Te wszystkie dylematy rozstrzyga teraz za bibliotekarza program komputerowy i tylko od programu i jego twórcy zależy, czy wynik komputerowego opracowania książki przeznaczony dla czytelnika będzie w końcowej wersji na ekranie przypominał znany nam tak dobrze opis bibliograficzny czy nie.

Z obserwacji wynika jednak, że także „tradycyjne" opisy katalogowe niezbyt przemawiają do czytelników. Trudno mu pośród kropek i kresek odnaleźć potrzebne informacje o książce. Badania wszakże dowodzą, że po dłuższym okresie obcowania z katalogiem komputerowym czytelnicy z nieznanych powodów zaczynają tęsknić do tradycyjnych katalogów kartkowych. Za ciekawostkę można uznać fakt, że także przyszli bibliotekarze — słuchacze Podyplomowego Studium Bibliotekarskiego — w przeprowadzonej wśród nich ankiecie w większości opowiadali się za równoczesnym utrzymaniem katalogów kartkowych i zautomatyzowanych. Jak to trafnie ujęła Pani Kurek-Kokocińska, obecne pokolenie reprezentuje jeszcze w większości „kulturę papierową" [2] i stąd chyba jego większe zaufanie do słowa pisanego niż do zapisu cyfrowego („czym skorupka za młodu nasiąknie...").

Nie jest też nowością, że po zautomatyzowaniu katalogu staje się on dla części czytelników barierą nie do przekroczenia. Także przecież i u wielu z nas, bibliotekarzy, początkowo występowała bariera psychologiczna przed pracą z nowym narzędziem, jakie stanowił komputer.

Teraz zdecydowana większość uważa go za narzędzie przyjazne

(choć niektórzy twierdzą, że czasami złośliwe). Jest też w niektórych momentach bardziej tolerancyjny, pozwala na pomyłki, które łatwiej skorygować, niż pisząc np. na maszynie. Niekiedy jednak żadna siła nie zmusi go do przyjęcia nieprawidłowych danych.

Niewielu z nas, dziś opracowujących komputerowo książki, wróciłoby chętnie do opracowania polegającego na powielaniu kart katalogowych na maszynie do pisania. Dziś tę czasochłonną pracę wykonują drukarki, podobnie jak i wypełnianie rubryk księgi inwentarzowej. Bibliotekarze zaś mają więcej czasu na opracowanie rzeczowe. I jest to chyba słuszna droga.

Czy jednak tak trudna do opanowania sztuka opisu bibliograficznego nie będzie już nam, bibliotekarzom, w ogóle potrzebna? Czy program komputerowy załatwi

[2] Stanisława Kurek-Kokocińska, *Kształcenie w zakresie automatyzacji w Katedrze Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Łódzkiego.* // W: *Komputery w bibliotekach - Polska '94.* Materiały z Ogólnopolskiej Konferencji Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich Chorzów 10-12 VI 1994. Warszawa SBP 1994, s. 218.

za nas wszystkie problemy związane z właściwym wprowadzeniem książki do bazy danych? Myślę, że tylko częściowo, bo decyzja o tym np., który tytuł uznać za właściwy albo które z określeń ilustracji wpisać najpierw, i tak należy do bibliotekarza. A do tego potrzebna jest znajomość opisu bibliograficznego. I choć czasami niektóre z osób opracowujących komputerowo książki twierdzą, że pomału zapominają, jak się sporządza typowy opis bibliograficzny na karcie katalogowej, to jest to chyba mylne wrażenie. Tak naprawdę w opracowaniu komputerowym posługujemy się tymi zasadami na co dzień, choć nie sporządzamy typowego opisu bibliograficznego w całości. Nie można więc zrezygnować z nauczania zasad opisu bibliograficznego na rzecz podstaw informatyki, ale trzeba pomiędzy nimi postawić znak równości, bo dla przyszłych bibliotekarzy będą one w równym stopniu użyteczne.

I na koniec życzenia dla wszystkich, także i przyszłych bibliotekarzy, zaczerpnięte z książki *Komputeryzacja bibliotek*. Życzymy sobie więc

[...]biblioteki dobrze poinformowanej, dostarczającej w szerokim zakresie informacji tekstowej, obrazowej i dźwiękowej; biblioteki dobrze zarządzanej, gdzie system komputerowy działa jako właściwe narzędzie zarządzania zasobami; biblioteki komunikującej, działającej jako autentyczna brama do globalnej sieci informacji i jako gospodarz tej sieci; biblioteki wydajnej, oferującej w szerokim zakresie udogodnienia samoobsługi i redukującej pracę bibliotekarza, stosującej standardy dla zautomatyzowania jeszcze dalszych procesów mechanicznych, takich jak zakup książki; i dobrze prezentującej się biblioteki, chełpiącej się systemami o błyszczących interfejsach użytkownika [3].

A może w stosunku do niektórych to już nie tylko życzenia?

[3] *Komputeryzacja bibliotek*. Materiały konferencji 24-26 maja 1993 r. w Toruniu. Toruń 1994, s. 22.

Czasopisma dla dzieci i młodzieży

Zofia Sokół

Czasopisma dla młodzieży szkolnej (1990-1995)

Pod pojęciem „młodzież szkolna" należy rozumieć uczniów starszych klas szkoły podstawowej oraz uczniów szkół średnich. Egzamin dojrzałości jest tu końcową cezurą graniczną. Trudno jest uściślić wiek, zwłaszcza w dolnej granicy, gdyż niektórzy wydawcy już 12/13-latków zaliczają do młodzieży, inni jeszcze do dzieci. Młodzież ta już sięga po czasopisma dla dorosłych, ale też chce mieć własne, dotyczące jej zainteresowań, spraw związanych ze szkołą, wyborem zawodu, studiów, tak że z okresem dojrzewania fizycznego i umysłowego.

Dla tych czytelników powstało 41 nowych tytułów czasopism różnych rodzajów, częstotliwości, zainteresowań itp. Są one przedłużeniem pism z okresu poprzedniego, ale na wyższym poziomie trudności, o wzbogaconych formach dziennikarskich i rodzajach literackich. Wszystkie są ilustrowanymi kolorowymi magazynami wydawanymi na błyszczącym papierze z lakierowaną okładką.

Chronologię powstawania oraz rodzaje wprowadzanych na polski rynek prasowy czasopism obrazuje poniższe zestawienie:

Rodzaje czasopism, kategorie czytelnicze	1990	1991	1992	1993	1994	1995	Razem
Konfesyjne	3	—	—	1	—	—	4
Harcerstwo	5	—	—	—	—	—	5
Dla niepełnosprawnych	1	—	1	—	—	—	2
Film, muzyka, wideo	2	2	3	—	1	1	9
Ruch ekologiczny	1	—	—	1	—	—	2
Magazyny społeczno-kulturalne	—	2	1	1	3	1	8
Pisma krzyżówkowo-rozrywkowe	—	1	—	1	—	1	3
Pisma dla dziewcząt	—	2	1	2	2	—	7
Do nauki języków obcych	—	—	1	—	—	—	1
Razem	12	7	7	6	6	3	41

Ogniwem łączącym tę grupę czytelniczą z młodszą jest **Magazyn Nastolatków „10/20", „Zygzak"** czy też **„Zwierzaki"**. Jak wykazały badania czytelnictwa wśród młodzieży szkolnej, niezależnie od tego, czy bada się uczniów szkoły podstawowej — klas VII i VIII, czy też młodzież szkół ponadpodstawowych, młodzi chętnie sięgają po czasopisma dla dorosłych, takie jak np. „Przyjaciółka", „Kobieta i Życie", „Naj", „Motor", „Wprost" itp. W zależności od tego, co kupują rodzice. Ale dodać trzeba, że czytelnictwo czasopism dla dorosłych nie jest systematyczne, raczej przypadkowe, okazjonalne.

Po roku 1989 w wyniku przemian społeczno-polityczno-ekonomicznych dla tej kategorii czytelniczej ukazało się co najmniej 41 tytułów nowych czasopism. Do tego czasu młodzież miała do dyspozycji cztery tytuły harcerskie — „Świat Młodych", „Motywy", „Na Przełaj" oraz dla aktywu kierowniczego i instruktorów ZHP — „Harcerstwo", a z czasopism ogólnomłodzieżowych — „Filipinkę", „Jestem" i „Młodego Technika".

Najwcześniej do działalności wydawniczej przystąpiło harcerstwo i organizacje wyznaniowe, ale był to proces zapoczątkowany już w r. 1980 i w latach następnych kontynuowany. Czasopisma konfesyjne dla dzieci i młodzieży nie ukazywały się do tego czasu i stały się zjawiskiem nowym. W omawianym okresie wydano cztery nowe tytuły konfesyjne: trzy w r. 1990 i jeden w 1993, wszystkie poza Warszawą. I tak w Prudniku w woj. opolskim ukazała się **„Gazeta Młodzieżowa"** nakładem Duszpasterstwa Młodzieży Dominikańskiej pod redakcją Dominika Jałochy, w Wołokowie w woj. wrocławskim — **„Fletnia Pana"**, magazyn pod redakcją Sebastiana Bestrzyńskiego, jako międzywyznaniowe pismo ekumeniczne dla młodzieży. W Tarnowie Komisja Episkopatu Polski do spraw Duszpasterstwa Młodzieży przystąpiła do wydawania pod redakcją Zygmunta Bochenka miesięcznika **„Wzrastanie"**, nieoficjalnego organu Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży. Organizacja ta skupia młodzież nie tylko szkolną, ale także już pracującą bądź studiującą. W Łącznej w woj. lubelskim Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży publikowało **„Moc Młodości"** — biuletyn informacyjny KSM o charakterze ogólnopolskim. Ponadto organa lokalnych lub regionalnych ogniw Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży w całej Polsce wydawały własne czasopisma, skupiając wokół siebie nie tylko młodzież szkolną. Miały one charakter efemeryczny i są trudne do udokumentowania.

Obok konfesyjnych zaczęły ukazywać się pisma harcerskie będące obrazem zmian zapoczątkowanych w ruchu harcerskim już w r. 1989. W marcu tego roku na XXVI Zjeździe ZHP powstały dwa związki harcerstwa: Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej i Związek Harcerstwa Polskiego II Rzeczypospolitej, nawiązujący do tradycji dwudziestolecia. Pojawiły się cztery nowe tytuły ogólnopolskie i kilkanaście regionalnych „chorągwianych" lub „drużyniackich", np. w Rzeszowie, Przemyślu, Stalowej Woli, Krośnie itp. Pisma regionalne i lokalne przestały się ukazywać po wydaniu kilku lub kilkunastu numerów.

Dłużej utrzymywały się lub nadal utrzymują na polskim rynku prasowym czasopisma centralne: **„Czuwaj"** — dwutygodnik

instruktorów ZHP wydawany w Warszawie pod redakcją Olgierda Fietkiewicza od września 1990 r., w Krakowie — kwartalnik **„W kręgu Wodzów"**, Metodyczny Magazyn Harcerski pod redakcją Wojciecha Śliwerskiego, w Olsztynku — **„Na Tropie"**, Miesięcznik Harcerzy Starszych, organ Głównej Kwatery ZHP, w Wieluniu — **„Propozycje"**, miesięcznik drużynowych i instruktorów harcerskich oraz prowadzących zajęcia pozalekcyjne, pod redakcją Jerzego Kaczorowskiego.

Pomyślano również o młodzieży niepełnosprawnej, która dotąd nie miała swego czasopisma w wersji czarnodrukowej; ukazywało się w wersji brajlowskiej **„Życiu Naprzeciw"**. W maju 1989 r. Polski Związek Niewidomych — Zakład Wydawnictw i Nagrań przystąpił do wydawania jego wersji czarnodrukowej pod redakcją Małgorzaty Antoszewskiej. Pismo ukazuje się również w wersji brajlowskiej. W Bytomiu — dużym skupisku ludzi niepełnosprawnych — zapoczątkowano wydawanie miesięcznika **„Co w Trawie Piszczy"**, Biuletynu Informacyjnego Ruchu Samopomocy. Ukazuje się on nakładem Stowarzyszenia Młodzieży Niepełnosprawnej „Alfa" pod redakcją Barbary Cholewy. Jego celem jest „upowszechnianie informacji o inicjatywach środowisk o zróżnicowanym inwalidztwie i jego rodzajach" — czytamy w artykule programowym.

Najwięcej, bo 9 nowych tytułów, jakie powstały w tym czasie, dotyczyło filmu, wideo i muzyki. Są to dziedziny, którymi najbardziej interesuje się młodzież już od starszych klas szkoły podstawowej. W Warszawie od r. 1992 zaczęły wychodzić dwa „wideofoniczne" miesięczniki: **„Hit Video"** i **„Video-Fan"**, pisma bardzo do siebie podobne, chociaż wydawane przez różne firmy wydawnicze — pierwsze przez Oficynę Wydawniczą „Hit", drugie przez firmę „ViM" pod redakcją Tadeusza Baranowskiego.

W r. 1994 doszedł jeszcze **„Video-Club"**, Magazyn dla Ciebie, wydawany przez spółkę cywilną „Classic" pod redakcją Janusza Kołodzieja.

Najbardziej znanym i najchętniej czytanym przez młodzież jest miesięcznik **„Popcorn"**, Magazyn dla Młodzieży wydawany we Wrocławiu przez firmę „Phoenix Intermedia". Jest to międzynarodowy magazyn młodzieżowy poświęcony muzyce popularnej, filmom, sprawom młodzieży uczącej się, związanym z wyborem szkoły, zawodu, studiów itp. Bardzo zbliżony w formule wydawniczej był miesięcznik **„Tylko Rock"**, „jedyne pismo rockowe w Polsce", wydawany przez spółkę „Res Publica Press", adresowany nie tylko do młodzieży. Młodzieżowymi magazynami poświęconymi muzyce i jej wykonawcom — idolom były miesięczniki: **„Hip"**, Muzyka, moda motoryzacja, **„Rock Power"** — polska wersja pisma angielskiego wydawanego przez Maxwella oraz **„Idole 10/20. Top Posters"**, zawierający plakaty młodzieżowych idoli muzycznych i filmowych.

Drugą najbardziej liczebną grupą — 8 tytułów — są magazyny o charakterze społeczno-kulturalnym, a wśród nich najpopularniejsze **„Bravo"**, dwutygodnik wydawany przez spółkę H. Bauer pod redakcją Marka Sierockiego. Jest to polska wersja pisma międzynarodowego, poświęconego muzyce, piosenkom, filmom itp. oraz idolom młodzieżowym — gwiazdom estrady, muzyki i wideo.

Inne magazyny cieszyły się mniejszą poczytnością, np. **„Poczta Nastolatków"**, **„Cogito"**, dwutygodnik młodzieżowy, czy też ostatnio wydawany przez Telewizję Polską S.A. na wzór audycji telewizyjnej pod tym samym tytułem — **„Luz"**, Miesięcznik młodych. Drugim obok Warszawy ośrodkiem wydawniczym był Poznań, gdzie wychodziły trzy magazyny: **„O Wszem"**, międzyszkolny magazyn młodzieżowy wydawany przy Ognisku Pracy Pozaszkolnej, **„O.K.!"** — Międzyszkolny magazyn młodzieżowy, **„Droga Życia"** i **„D/C"**, Magazyn Dziewczyny i Chłopaka — dodatek do „Głosu Wielkopolskiego". Nie wszystkie z wymienionych wychodzą, gdyż nie wytrzymały konkurencji na rynku prasowym.

Wymienione dotąd tytuły były adresowane do młodzieży bez zróżnicowania na płeć. Obok nich powstały pisma dla dziewcząt — 7 tytułów. Do r. 1991 dla tej kategorii odbiorców wychodziła tylko **„Filipinka"** — dwutygodnik, także chętnie czytywany przez chłopców, toteż redakcja zamieściła w niej dział „Filip". Po przejęciu czasopisma przez spółkę „Twój Styl" przez kilka miesięcy wydawano dodatek poświęcony modzie i radom praktycznym pt. **„Modny Drobiazg"**. Obecnie „Filipinkę" wydaje firma pod tą samą nazwą.

Najbardziej popularnym wśród dziewcząt miesięcznikiem jest **„Dziewczyna"** —

pismo międzynarodowe wydawane w polskiej wersji językowej od maja 1991 r. we Wrocławiu przez firmę „Phoenix Intermedia", pod redakcją Danuty Bukowskiej-Lechki. Drugim obok „Dziewczyny" międzynarodowym pismem, które zdobyło popularność w Polsce, jest **„Bravo Girl!"** — żeńska odmiana „Bravo", wydawana w Warszawie przez firmę H. Bauera od stycznia 1994 r. pod redakcją Anny Mędlińskiej i Jarosława Rozbickiego. Wraz z wprowadzaniem wyborów miss piękności na różnych szczeblach regionalnych, pojawiły się czasopisma: **„Nasza Miss"**, miesięcznik wszystkich dziewczyn pod redakcją Ewy Bielskiej, oraz **„Missland"**, magazyn nie tylko dla dziewcząt redagowany przez Aleksandrę Jakubowską. Do dziewcząt i młodych kobiet jest adresowana **„Claudia"** — polska wersja pisma niemieckiego firmy Gruner&Jahr pod redakcją Ewy Kacprzyckiej.

Z innych rodzajów czasopism dla młodzieży na uwagę zasługują rozrywkowe, np. **„Abrakadabra"**, magazyn rozrywek dla młodzieży, **„Kolekcja Juniora"**, miesięcznik krzyżówkowo-szaradziarski dla młodzieży, czy też tygodnik do nauki języka angielskiego — **„Why Not"** propagujący język angielski dla zaawansowanych, wydawany przez firmę „Kronika" B. Michalika.

Jako pomoc naukowa do nauki o ochronie środowiska dla starszej młodzieży ukazały się dwa tytuły: **„Wolę Być"**, miesięcznik ogólnopolskiego Ruchu Ekologiczno-Pokojowego wydawany przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska, oraz **„Raj"** — Ekologia dla wszystkich pod redakcją Barbary Templin-Gabor. Oba czasopisma są zalecane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej do użytku w szkołach jako pomoc dydaktyczna w nauczaniu ekologii. Trzeba zaznaczyć, że problem ochrony środowiska występuje we wszystkich czasopismach dla młodzieży w formie kącików lub działów, gdyż jest to jedno z najważniejszych zagadnień współczesnego świata.

PIŚMIENNICTWO

Bibliografia wydawnictw ciągłych nowych, zawieszonych i zmieniających tytuł. Wkładka do „Przewodnika Bibliograficznego" za lata 1989-1995.

Katalog prasy polskiej. Kraków, Ośrodek Badań Prasoznawczych Uniwersytetu Jagiellońskiego za lata 1992-1994.

Zbigniew BAJKA: *Czytelnictwo prasy w Polsce Ludowej*. Kraków OBP 1976.

Ryszard KALBARCZYK: *Czytelnictwo prasy wśród młodzieży*. Warszawa MAW 1984.

Jerzy WEBER: *Prasa młodzieżowa*. Informator. Warszawa MAW 1979.

Bibliotekarskie lektury

Książka niezbędna w każdej bibliotece

Bibliotekarstwo szkolne: teoria i praktyka / Jadwiga Andrzejewska. — Warszawa: SBP, 1996. — (Nauka, Dydaktyka, Praktyka : t. 16, t. 17)

Niedawno nakładem Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich ukazało się oczekiwane przez środowisko nauczycieli–bibliotekarzy opracowanie *Bibliotekarstwo szkolne. Teoria i praktyka.* Autorką jest dr Jadwiga Andrzejewska.

Spośród wydanych po drugiej wojnie światowej prac omawiających całość zagadnień związanych z funkcjonowaniem biblioteki w szkole warto w tym miejscu przypomnieć dwie najbardziej popularne. W latach 1969-1972 ukazała się dwutomowa publikacja *Biblioteki szkolne w Polsce Ludowej* pod red. Feliksa Popławskiego, a w kilka lat później wyszedł ceniony do dziś poradnik pod red. Emilii Białkowskiej *Biblioteka szkolna;* jego współtwórcami — oprócz redaktorki — byli wychowawcy wielu pokoleń bibliotekarzy: Helena Falkowska i Ignacy Jurewicz. Obydwie prace cieszyły się dużą popularnością i były prawdziwą pomocą dla bibliotekarzy szkolnych.

Praca Jadwigi Andrzejewskiej, w pewnej mierze podobna do *Biblioteki szkolnej*, rozszerza jednak ramy poradnika czy podręcznika i jest najlepszym nośnikiem tytułu

serii, w której się ukazała: „Nauka–Dydaktyka–Praktyka".

Autorka podzieliła całość na dwa tomy. Pierwszy zawiera materiały związane z takimi zadaniami bibliotekarza jak organizacja biblioteki, prace administracyjne, budżet, zakupy, opracowanie zbiorów, ich ustawienie itp., tom drugi dotyczy pracy pedagogicznej. Całość to znakomite kompendium wzbogacające wiedzę nauczyciela-bibliotekarza, gdyż zawiera nie tylko wskazówki praktyczne, ale i obszerną część teoretyczną. Kończąca każdy rozdział bibliografia odsyła czytelnika i do literatury naukowej przedmiotu, i do opracowań warsztatowych. Odbiorca znajdzie w pracy zarys historii bibliotek szkolnych, omówienie zarządzeń regulujących ich działania, umiejscowienie w systemie kształcenia. Autorka wyjaśnia, dlaczego biblioteka powinna być pracownią interdyscyplinarną i jak powinna — sama i w powiązaniu z gronem pedagogicznym, pracowniami, kołami zainteresowań i organizacjami szkolnymi — wspomagać realizację szeroko rozumianego procesu dydaktyczno-wychowawczego. Dobre spełnianie stojących przed nią zadań to nie tylko lokal, zbiory, wyposażenie; to — zdaniem Autorki — także, a może przede wszystkim, osobowość nauczyciela-bibliotekarza. Po raz pierwszy czytelnik znajdzie omówienie tego zagadnienia.

Porusza też Jadwiga Andrzejewska ważkie problemy współczesnego bibliotekarstwa szkolnego, takie jak m.in. łączenie bibliotek szkolnych i publicznych, współpraca między nimi, tworzenie statutów czy — zbyt wolny w naszym kraju — proces przekształcania bibliotek szkolnych w multimedialne centra informacji. Zagadnienie to Autorka omawia bardzo obszernie, zwracając głównie uwagę na ogromną możliwość kierowania przez nauczycieli procesem wielostronnego uczenia się uczniów, ich przygotowaniem do samokształcenia. Temu też celowi służą wskazówki w zakresie automatyzacji i komputeryzacji biblioteki szkolnej. Rozdział poświęcony bibliotecznym komputerom to jeszcze jedna nowość tego opracowania.

Nauczyciel-bibliotekarz znajdzie w pierwszym tomie nie tylko wskazówki i wzory prowadzenia dokumentacji finansowej czy katalogowania zbiorów (zarówno książek, jak i materiałów audio-wizualnych), ale i sposoby ich przechowywania i konserwowania.

Za bardzo ważne zadanie biblioteki szkolnej Autorka uważa pracę pedagogiczną. Temu zagadnieniu poświęciła w całości tom drugi. Trudno nie zgodzić się z takim rozwiązaniem, bo przecież lokal, zbiory, ich opracowanie, ustawienie i przygotowanie do udostępniania to bardzo ważne elementy składające się na ocenę działań, tworzące obraz szkolnej książnicy, ale biblioteka czytelnikiem stoi i dobra biblioteka to ta, która chce i umie przyciągnąć czytelnika; to panująca w niej atmosfera i ciekawe zajęcia.

W książce znajdujemy po raz pierwszy nie tylko omówienie metod i zasad wychowania i nauczania w pracy biblioteki, ale i krytyczną analizę różnych sposobów oceniania czytelnictwa uczniów. Wszelkie działania pedagogiczne oparte są na programie kultury czytelniczej. Autorka omawia poszczególne elementy tej kultury, przedstawia jej wzorzec i podpowiada, jak kształtować ją w uczniach. Czytelnictwo uczniów ma służyć nie tylko kształceniu umiejętności czytania i zaznajamianiu się z treścią zalecanych przez polonistę lektur, bardzo ważne są motywy czytelnicze, szczególnie gratyfikacyjna funkcja lektury. Nauczyciel-bibliotekarz, wspólnie z gronem pedagogicznym, powinien wyrabiać nawyki i zainteresowania czytelnicze, wzbudzać ciekawość poznawczą, kształtować kompetencje.

Andrzejewska proponuje szkolny system edukacji czytelniczej i informacyjnej wybiegający poza ramy obowiązującego dziś programu, podkreśla ogromną wagę wyzwalania w dzieciach możliwości twórczych w czasie prowadzonych zajęć. Temu celowi mają służyć różnorodne zajęcia z klasami czy grupami dzieci. Autorka przedstawia różne propozycje. Podkreśla też rangę pracy indywidualnej zarówno z czytelnikiem rzeczywistym, jak i — to też nowość — potencjalnym. Proponuje rozmowy, indywidualne kierowanie czytelnictwem, rejestr aktywności czytelniczej itp. Znajdziemy tu także rozważania o terapii czytelniczej.

Całość stanowi doskonałą pomoc nie tylko dla osób rozpoczynających pracę w bibliotece szkolnej, ale i dla doświadczonych praktyków, metodyków i nadzoru pedagogicznego Wskazując na ogromne możliwości wzbogacania procesu dydakty-

czno-wychowawczego przez bibliotekę i w bibliotece. Autorka wyraźnie określa warunki, jakie muszą być spełnione, aby z niechcianego niekiedy i nie cenionego kąta biblioteka stała się rzeczywistą ogólnoszkolną pracownią, której nikt nie będzie wyprowadzał ze szkoły. Są w *Bibliotekarstwie szkolnym* argumenty i dla bibliotekarza, i dla dyrektora szkoły, dla metodyka i wizytatorów. Lektura obu tomów może stanowić także materiał do przemyśleń i — oby wreszcie sensownych — działań oświatowych decydentów.

JADWIGA NOWAKOWSKA

List do redakcji

Czułam się zawstydzona czytając w numerze 5 „Poradnika" artykuł pani Lidii Ippoldt: *Możliwości pracy osób niepełnosprawnych w bibliotekach i ośrodkach informacji naukowej.*

To oczywiste, że nie każdy, również zdrowy i sprawny, może być zatrudniony na każdym stanowisku. Różne są zarówno możliwości i potrzeby zakładów pracy, jak i aspiracje oraz predyspozycje pracowników.

Niepełnosprawni napotykają ogromne nieraz trudności na ulicy, w sklepie, a nawet we własnym domu. Trudno, żeby nie było ich w bibliotece. Nie wyolbrzymiajmy jednak barier, ale walczmy z nimi. Tu łatwiej niż gdzie indziej. Nikt nie neguje przecież faktu, że biblioteka musi być dostępna dla niepełnosprawnych czytelników. Dla nich wykształcenie jest często jedynym atutem, a kontakt z książką nabiera szczególnej wartości. Interesy bibliotekarzy i czytelników są wspólne. Warto o tym pamiętać.

W gromadzeniu, opracowaniu, informacji naukowej, udostępnianiu i w magazynie można znaleźć wiele prac, które z powodzeniem mogą wykonywać niepełnosprawni. Wiedzą o tym wszyscy bibliotekarze, jeśli tylko wiedzieć chcą. Wbrew opinii p. Ippoldt, zaburzenia mowy wcale nie czynią bibliotekarzy niezdolnymi do pracy z czytelnikami. Czytelnicy słuchają dłużej i uważniej, ale na pewno się nie obrażają.

„Właściwej postawy społecznej", o której pisze p. Ippoldt, brakuje przede wszystkim elicie bibliotekarskiej, tj. kadrze kierowniczej. Znanego mi przykładu nie przytoczę„ by nie zawstydzać szacownej, mimo wszystko, biblioteki.

Świadomość niemożności, tak ważna dla Autorki artykułu, jest na pewno większa, niż np. orientacja w zasadach korzystania z Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych. Czy wszyscy dyrektorzy wiedzą, co to takiego? Czy wiedzą niepełnosprawni bibliotekarze? Jakie są konkretne możliwości i rozwiązania finansowe, prawne, organizacyjne, techniczne, edukacyjne... Gdzie pozytywne przykłady?

Nie utrudniajmy niepełnosprawnym dostępu do pracy w bibliotece. Naprawdę są zawody obarczone większym ryzykiem. Tu najwyżej się nie uda.

ALICJA RACZEK
pracownik Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej
w Jeleniej Górze

Odpowiedź Autorki

Szanowna Pani!

Dziękuję za okazane zainteresowanie moim tekstem w „Poradniku Bibliotekarza".

Artykuł skierowany był przede wszystkim do osób niepełnosprawnych zatrudnionych w bibliotekach i do ich pracodawców. Założeniem jego nie było jednak szukanie dodatkowych trudności i stwarzanie barier tam, gdzie ich nie ma, ale wręcz przeciwnie — pokazanie tych utrudnień, które istnieją, i sposobu walki z nimi. Według mnie najlepszym sposobem będzie właśnie zatrudnianie osób niepełnosprawnych w tych komórkach bibliotek, do których się ze swoim upośledzeniem nadają. Nie chcę więc zamykać drzwi przed sprawnymi inaczej, przeciwnie — staram się walczyć z takimi poglądami działając teoretycznie i praktycznie na polu biblioterapii. Zgadzam się więc z Panią w pełni, że kontakt osoby niepełnosprawnej z książką ma szczególną wartość. Myślę jednak, że zatrudnienie człowieka niepełnosprawnego na dowolnym stanowisku, bez przemyślenia, czy jest ono odpowiednie do jego kalectwa, jest równie ryzykowne jak w innych zawodach. Pani argument, że „najwyżej się nie uda", jest właśnie tym największym ryzykiem. Otóż człowiek dotknięty niepełnosprawnością jest w życiu narażony na większe stresy niż jednostka zdrowa. Niepowodzenie, które odniesie dodatkowo w pracy zawodowej (a do tego prowadzi zatrudnianie w niewłaściwym miejscu), może mieć dla niego wręcz katastrofalne skutki psychiczne.

Ostatnie słowa mojego artykułu (przytaczam dla przypomnienia): *„...nie utrudniajmy dostępu do prac człowiekowi niepełnosprawnemu, ale też nie*

róbmy mu krzywdy, dopuszczając do wykonywania każdej pracy, na każdym stanowisku...") niech będą dostatecznym dowodem na to, że ten tekst miał być obroną ludzi niepełnosprawnych jedynie przed zatrudnianiem ich na niewłaściwym stanowisku, a nie atakiem zmierzającym do wyeliminowania ich z pracy w bibliotece.

LIDIA IPPOLDT

Na pytanie Autorki listu, czy „Poradnik" poinformował Czytelników o inicjatywie podjętej przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Legnicy, odpowiadamy:

O inicjatywie tej, tj. zatrudnianiu przez Bibliotekę 11 osób niepełnosprawnych, w tym dwu na wózkach, przeczytaliśmy w załączonym przez Panią wycinku z „Gazety Robotniczej" (mutacji jeleniogórskiej) nr 137 z 16 lipca br. Zapewne ktoś o tym szerzej niebawem napisze.

Redakcja

Pół wieku Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kołobrzegu

W dniach 1-3 maja 1946 r. Powiatowy Komitet Daru Narodowego w zniszczonym przez wojnę niemal doszczętnie Kołobrzegu zebrał 63 000 zł z przeznaczeniem na zakup książek, najpotrzebniejszych urządzeń oraz na etat nauczycielski, który miał być obsadzony przez kierownika biblioteki.

Ten właśnie fakt, odnotowany w protokole Kołobrzeskiej Powiatowej Rady Narodowej z siedzibą w pobliskim Karlinie (w Kołobrzegu nie ostał się żaden budynek nadający się na ten cel), uznawany jest za początek bibliotekarstwa publicznego w Kołobrzegu.

Organizowana Powiatowa Biblioteka Publiczna, której pierwszą bibliotekarką została nauczycielka Zofia Bałyszowa, ulokowana została w ratuszu, w małym pokoju na piętrze, gdzie postawiono trzy szafki na książki, stół i dwa krzesła, a na półkach — przydzielone przez Kuratorium Oświaty pierwsze 240 książki.

Choć pierwsza informacja o wypożyczaniu książek — za miesięczną opłatą 20 zł i kaucją 200 zł — pochodzi dopiero z roku następnego, to należy przypuszczać, że pierwsi czytelnicy pojawili się natychmiast po uruchomieniu biblioteki. W roku 1947 uruchomiono Czytelnię Publiczną, wtedy też powołany został 10-osobowy Powiatowy Komitet Biblioteczny, w skład którego oprócz urzędników państwowych weszła nowa kierowniczka biblioteki, Helena Kowalczyk, oraz jej późniejszy następca (1949-1952) Jan Frankowski, reprezentujący wówczas jeszcze Polskie Towarzystwo Krajoznawcze.

W r. 1948 Biblioteka Powiatowa zgromadziła już 3150 egzemplarzy książek, w tym wiele tytułów klasyki polskiej wydanej tuż po wojnie oraz znaczny dar od Rady Polonii Amerykańskiej, którego niewielka część zachowała się do dziś. W tym też roku otwarta została Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu. W następnym roku uruchomionych zostało pierwszych 16 punktów bibliotecznych.

Ważnym wydarzeniem było w r. 1950 przeniesienie zbiorów bibliotecznych do wyremontowanego na ten cel budynku, w którym biblioteka mieści się do dziś. Można było w nim urządzić wygodną czytelnię, wypożyczalnię oraz magazyn książek. Zapełniał się on jednak dość szybko, gdyż już w r. 1953 zbiory samej tylko Biblioteki Miejskiej zbliżyły się do liczby 5000, zaś zbiory całej sieci powiatowej przekroczyły 15 000 wol. Dobre warunki lokalowe oraz spory księgozbiór sprzyjały szybkiemu wzrostowi liczby czytelników i wypożyczeń. W r. 1955 korzystał z nich co siódmy mieszkaniec miasta.

W r. 1955 kierownikiem Biblioteki Powiatowej została Lucyna Lerchowa legitymująca się wykształceniem bibliotekarskim, a dwa lata później zastąpiła ją Irena Unczur. Dotychczasowy kierownik po dwóch latach pracy w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Koszalinie zatrudniony został na stanowisku kierownika Działu

Udostępniania. Mimo podeszłego już wtedy wieku wykonał gigantyczną pracę w zakresie uporządkowania i opracowania księgozbioru.

Kolejni kierownicy, a potem dyrektorzy Biblioteki (Elżbieta Piotrowska (1961-1970), Edward Skrok (1970-1971), Jadwiga Szymkowska (1971-1976), Krystyna Obara (1976-1977) i Janina Grudzińska (1977) położyli duży nacisk na rozwój działalności kulturalnej i popularyzatorskiej Biblioteki, która stała się miejscem licznych spotkań z pisarzami. Chętnie zjeżdżali oni z całej Polski lub też korzystali z gościnności biblioteki przy okazji odbywanych tu kuracji lub wczasów. Znacznie wzbogacił się też przez te lata księgozbiór, przybyło czytelników, czemu sprzyjało tworzenie filii na terenie miasta.

Kiedy w r. 1977 kierownictwo Biblioteki obejmowała obecna dyrektorka, mgr historii Ewa Lepczyńska, zbiory, łącznie z filią, liczyły blisko 40 000 wol. i co roku powiększały się o dalszych kilka do kilkunastu tysięcy, by w r. 1986 przekroczyć liczbę 100 000.

Rozrost miasta, rosnące potrzeby kulturalne i naukowe jego mieszkańców, ale i ambicje zespołu bibliotekarskiego spowodowały rozszerzenie funkcji biblioteki. Zaczęło przybywać w niej książek naukowych i popularnonaukowych, ona sama zaś coraz częściej była miejscem interesujących sesji i odczytów naukowych. Zaczęły też pojawiać się publikacje wydawane sumptem Biblioteki.

Ważnym wydarzeniem w dziejach placówki były obchody jej 40-lecia w r. 1986. Wtedy to dotychczasowa ulica Rzeczna przemianowana została na ulicę Jana Frankowskiego. Temu wielce zasłużonemu pracownikowi i dyrektorowi Biblioteki poświęcono wmurowaną w ścianę jej budynku tablicę pamiątkową.

Lata 90. przyniosły Bibliotece status samodzielnej placówki z własnym budżetem. Ale przyniosły też ograniczenia zakupów nowości, gdyż drastycznie podrożały książki. Mimo uruchomienia własnej działalności dochodowej, w 1993 r. zakupiono pięć razy mniej książek niż w najlepszych dla niej latach 80., tyle mniej więcej co na początku lat 60., czyli nieco ponad 2500. A jednocześnie odnotowano znaczny wzrost liczby czytelników. W r. 1995 z usług wypożyczalni, dwóch filii oraz punktów bibliotecznych na terenie miasta korzystało ponad 10 000 osób.

Obecnie Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu posiada łącznie ponad 130 000 wol. jednostek inwentarzowych zbiorów oraz prenumeruje na bieżąco ponad 100 tytułów gazet i czasopism, które udostępnia w swojej siedzibie głównej, w oddanej do użytku w r. 1989 filii w centrum miasta oraz w mającej już długoletni żywot Filii nr 2. Łącznie gromadzeniem i udostępnianiem zbiorów oraz działalnością informacyjną zajmuje się 14 osób.

Warto wspomnieć także, iż od dziesięcioleci Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu stanowi siedzibę niezmiennie żywo działającego koła Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.

*
* *

13 czerwca 1996 r. budynek przy ul. Jana Frankowskiego 3 pełen był oficjalnych gości, najwierniejszych czytelników oraz wszystkich bez mała aktywnych zawodowo i emerytowanych pracowników, którzy zebrali się, żeby ufetować jubileusz półwiecza tej pierwszej uruchomionej po wojnie placówki kulturalnej w mieście, w którym Parsęta wpada do Bałtyku. W części oficjalnej na ręce dyrektora Biblioteki-Jubilatki złożono dyplom uznania podpisany przez Ministra Kultury i Sztuki, który ponadto wyróżnił dwie osoby — p. Halinę Filip i p. Jana Lechowskiego — odznaką „Zasłużonego Działacza Kultury". Były też nagrody pieniężne, listy gratulacyjne oraz — jak to wśród bibliotekarzy i czytelników — nagrody książkowe.

Przedstawiając półwieczne dzieje Biblioteki, która w r. 1966 otrzymała imię Galla Anonima, dyrektor Ewa Lepczyńska przypomniała postacie najbardziej zasłużonych bibliotekarzy i sojuszników Biblioteki, co dało asumpt do snucia wspomnień w części mniej oficjalnej — przy kawie i ciastach.

Z okazji tego pięknego jubileuszu ukazał się starannie opracowany informator — *Półwiecze pierwszej instytucji kultury w powojennym Kołobrzegu 1946-1996*. Otrzymali go wszyscy uczestnicy uroczystości oraz przyjaciele Biblioteki, do których niżej podpisany ma honor się zaliczać. Dlatego

właśnie będąc w tych okolicach nie omieszkał jej odwiedzić. W dzień po uroczystości!

STEFAN KUBÓW

Informacje kronikarskie i statystyczne pochodzą ze wspomnianego informatora, którego autorami są pp. Ewa Łepczyńska i Jacek Klimżyński.

Z żałobnej karty

Kazimiera Spruch-Cieplucha (1924-1996)

Żegnając w ostatnich dniach lata zmarłą 22 sierpnia br. koleżankę Kazimierę Spruch-Ciepluchę żegnaliśmy jedną z bibliotekarek najbardziej związanych z naszym zawodem.

Urodziła się 25 listopada 1924 r. w Łodzi w rodzinie pracownika kolejowego. Po ukończeniu szkoły powszechnej wstąpiła w r. 1938 do Państwowej Szkoły Przemysłowo-Handlowej na roczny kurs modniarstwa. Podczas okupacji była w latach 1940-1944 zatrudniona w pracowni kapeluszy przy ul. Piotrkowskiej 88. W tym też czasie pomagała okresowo w rozprowadzaniu powielanej konspiracyjnie przez ojca i brata prasy Polskiej Partii Robotniczej i Gwardii Ludowej. Prowadziła również pracę oświatową wśród dzieci.

Po zakończeniu wojny uczęszczała do II Państwowego Gimnazjum dla Dorosłych, gdzie w r. 1949 uzyskała świadectwo dojrzałości, pracując jednocześnie w Referacie do Walki z Gruźlicą. W tymże roku rozpoczęła naukę na Uniwersytecie Łódzkim uwieńczoną w r. 1952 dyplomem studiów wyższych I stopnia na Wydziale Filologiczno-Historycznym. Początkowo była zatrudniona w Domu Harcerza w Ozorkowie, a następnie — w latach 1954-1956 — w sektorze kultury KW PZPR w Łodzi.

Z zawodem bibliotekarskim związała się na stałe od kwietnia 1958 r. Skierowana przez Miejską Bibliotekę Publiczną im. L. Waryńskiego do pracy w 15 Rejonowej Wypożyczalni Książek dla Dorosłych, po 3-miesięcznym okresie próbnym została mianowana jej kierownikiem. W grudniu 1959 r. na propozycję tworzącego się Muzeum Historii Ruchu Rewolucyjnego w Łodzi (obecnie Muzeum Tradycji Niepodległościowych) podjęła się organizacji jego biblioteki i prowadziła ją przez 3 lata (1960-1962). W lutym 1963 r. powróciła do pracy w bibliotekach rejonowych. Początkowo w 9. Rejonowej Wypożyczalni Książek, przemianowanej po decentralizacji sieci na 3. Rejonową Bibliotekę Publiczną dla Dorosłych Dz. Śródmieście. Od r. 1965 rozpoczęła pracę w 2 RBP dla Dorosłych Dz. Śródmieście na stanowisku starszego bibliotekarza, a od kwietnia 1969 r. — kierownika.

W tej placówce (powstałej w r. 1951), zlokalizowanej w zabytkowym budynku (dawny pałac Steinerta) przy ul. Piotrkowskiej 272 b, kol. Cieplucha rozwinęła bogatą działalność kulturalno-oświatową, we współpracy z Kołem Przyjaciół Biblioteki, muzeami, szkołami, świetlicami, organizacjami: ZNP, ZMS, Ligą Kobiet, Ligą Obrony Kraju, TPPR. Jej inicjatywy i umiejętność stworzenia odpowiedniego nastroju były czynnikiem wzbogacającym i urozmaicającym odczyty, spotkania z pisarzami, plastykami, ciekawymi ludźmi, dyskusje, „gawędy wieczorne", wieczory regionalne popularyzujące tradycje historyczne Łodzi, przeglądy encyklopedii i słowników. Podkreślały to m.in. wpisy w kronice Biblioteki. Np.:

Serdeczne dzięki za piękny wieczór z czytelnikami Waszej Biblioteki. Raz jeszcze potwierdza się stara prawda: najlepszym przyjacielem książki, a więc i pisarza jest bibliotekarz (Wiesław Jażdżyński 1970).

Jestem mile zaskoczony bardzo kulturalnym audytorium, jakie podczas mojego wykładu „Kultura muzyczna Łodzi do 1918 r." zaobserwowałem. Połączenie odczytu z króciutkim recitalem gitarowym uważam za celowe i pożyteczne. Życzę kierownictwu i Bibliotece dalszych sukcesów w niesieniu kaganka oświaty i szerzeniu kultury (Alfons Pellowski 1973).

Odczyt „Od astrologii do astronautyki" poparty przezroczami, bardzo piękną szatą graficzną biblioteki i wystawą modeli latających wypożyczonych z LOK budził wielkie zainteresowanie (Jadwiga Marciniak 1973).

Jako kierownik 2 RBP otrzymała kol. Cieplucha kilka nagród za aktywny i wyróżniający się udział czytelników Biblioteki w ogólnych konkursach, do których przygotowywali się pod Jej opieką. Po przejściu na emeryturę 1 XII 1981 r. Kazimiera Cieplucha opracowała historię 2 RBP; wydała ją w r. 1982 w formie broszury pt. *Biblioteka przy Trakcie Piotrkowskim* – Dzielnicowa Biblioteka Publiczna Łódź–Śródmieście im. Andrzeja Struga w liczbie 300 egz. Jest także autorką trzech biogramów w *Słowniku pracowników książki polskiej* — drukarzy, członków SDKPiL i Proletariatu: Antoniego Burkota, Wacława Korala, Adama Witkowskiego. W r. 1985 otrzymała III nagrodę w konkursie SBP na wspomnienia bibliotekarzy. Była członkiem PZPR, Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich i Łódzkiego Towarzystwa Przyjaciół Książki. Została odznaczona Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem XXX-lecia PRL, Medalem Zwycięstwa i Wolności, Odznaką Grunwaldu, Złotą Odznaką TPPR, Odznaką Zasłużonego Działacza Kultury.

IZABELA NAGÓRSKA

Bibliotekoznawstwo i informacja naukowa
Bibliografia za lata 1994 i 1995 (3)

CZYTELNICTWO

1. ADAMCZYK Maria: **Zainteresowania czytelnicze dzieci i młodzieży.** *Biul. Inf.-Instr.* 1994 nr 3 s. 10-22

2. ANDRZEJEWSKA Jadwiga: **Technika czytania uczniów młodszych klas szkoły podstawowej. Przedmiot i metody badań.** *Acta Univ. Wratisl. Bibliotekozn.* 1995 t. 19 s. 145-163

3. ANDRZEJEWSKA Jadwiga: **Wzorzec kultury czytelniczej ucznia jako program edukacji czytelniczej.** *Bibl. w Szk.* 1995 nr 6 s. 1-5

4. BILIŃSKI Lucjan: **Bestsellery 1994 w bibliotekach publicznych. Informacje bibliotekarzy o najbardziej poszukiwanych książkach.** *Por. Bibl.* 1995 nr 7/8 s. 9-15

5. BORAWSKA Marianna: **Terapeutyczna rola utworu literackiego i możliwości jej wykorzystania w pracy bibliotekarzy.** *Bibl. w Szk.* 1994 nr 2 s. 5-9

6. CZAJKOWSKI Franciszek: **Prawo do czytania. Dziesięć lat działalności Ośrodka Czytelnictwa Chorych i Niepełnosprawnych w Toruniu.** *Por. Bibl.* 1994 nr 6 s. 9-12

7. DUNIN Janusz: **Pożegnanie z odpisem? O czytaniu 27.** *Nowe Książ.* 1994 nr 1 s. 67-68
Upowszechnianie tekstu za pomocą odpisu.

8. DUNIN Janusz: **Krytyka czyli promocja. O czytaniu 28.** *Nowe Książ.* 1994 nr 2 s. 71-72

9. DUNIN Janusz: **Wobec wielojęzyczności. O czytaniu 29.** *Nowe Książ.* 1994 nr 3 s. 71-72

10. DUNIN Janusz: **Pismo uczy mówić i myśleć. O czytaniu 31.** *Nowe Książ.* 1994 nr 5 s. 69-70

11. DUNIN Janusz: **Między autorem a czytelnikiem. O czytaniu 32.** *Nowe Książ.* 1994 nr 6 s. 69-70

12. DUNIN Janusz: **Regionalizm przeciw a nawet za. O czytaniu 33.** *Nowe Książ.* 1994 nr 7 s. 70-71

13. DUNIN Janusz: **Książka jako rzecz. O czytaniu 37.** *Nowe Książ.* 1994 nr 11 s. 71-72

14. DUNIN Janusz: **Znad Wilii. O czytaniu 38.** *Nowe Książ.* 1994 nr 12 s. 70-71

15. DUNIN Janusz: **Jeszcze o książce kresowej. O czytaniu 39.** *Nowe Książ.* 1995 nr 1 s. 70-71

16. DUNIN Janusz: **W oryginale i w tłumaczeniu. O czytaniu 40.** *Nowe Książ.* 1995 nr 2 s. 70-71

17. DUNIN Janusz: **O cenzurze tylko serio. O czytaniu.** *Nowe Książ.* 1995 nr 5 s. 72

18. DUNIN Janusz: **Moja teoria literatury. O czytaniu.** *Nowe Książ.* 1995 nr 6 s. 72

19. DUNIN Janusz: **Szaleństwa pani książki. O czytaniu.** *Nowe Książ.* 1995 nr 7 s. 71

Zestawienie bibliograficzne

20. DUNIN Janusz: **„W moich oczach". Czytania o czytaniu.** *Nowe Książ.* 1995 nr 9 s. 72

21. DUNIN Janusz: **Życiorys czytelnika. O czytaniu.** *Nowe Książ.* 1995 nr 11 s. 72

22. DUNIN Janusz: **Osobny świat książek dla ludu i niedorosłych.** *Lit. Lud.* 1994 nr 3 s. 29-38

23. FILAS Ryszard: **Czytelnictwo gazet i czasopism a gry i konkursy prasowe.** *Zesz. Prasozn.* 1994 nr 3/4 s. 151-153

24. FILAS Ryszard: **Czytelnictwo gazet i czasopism o zasięgu ogólnopolskim w I połowie 1993 — nowe tendencje.** *Zesz. Prasozn.* 1993 nr 1/2 s. 138-144

25. FILAS Ryszard: **Zmiany w czytelnictwie prasy w latach 1993-1994.** *Zesz. Prasozn.* 1995 nr 1/2 s. 164-174

26. GRODZICKA Małgorzata: **Dziecko–czytelnik w środowisku wiejskim (wyniki sondażu).** *Por. Bibl.* 1994 nr 1 s. 18-20

27. **Instytucje — publiczność — sytuacje lektury : studia z historii czytelnictwa** / pod red. Janusza Kosteckiego. T. 5. — Warszawa : BN, 1994. — 317 s. — (Z Dziejów Kultury Czytelniczej w Polsce ; 9)

28. IPPOLDT Lidia: **Wartości terapeutyczne lektur szkolnych.** *Por. Bibl.* 1994 nr 9 s. 1-3

29. KOŁODZIEJSKA Jadwiga: **Czytelnictwo dzieci i młodzieży.** *Probl. Opiek.-Wychow.* 1995 nr 6 s. 23-27

30. KOWOLIK Piotr: **Co i ile czytają nauczyciele klas I-III?** *Por. Bibl.* 1995 nr 5 s. 17-19

31. LEWANDOWICZ Grażyna: **Dlaczego nie czytają?** *Por. Bibl.* 1994 nr 1 s. 21-23

32. LEWANDOWICZ Grażyna: **Komiks i jego odbiorcy.** *Bibl. w Szk.* 1995 nr 9 s. 1-2

33. NAGŁY Jadwiga: **Czytanie w życiu osób niepełnosprawnych. Wybór piśmiennictwa.** *Biul. Inf.-Instr.* 1994 nr 4 s. 48-54

34. NAGÓRSKA Izabela: **Czytelnictwo poezji polskiej w łódzkiej „rejonówce".** *Por. Bibl.* 1995 nr 4 s. 14-18

35. NAGÓRSKA Izabela: **Nasi czytelnicy.** *Por. Bibl.* 1994 nr 2 s. 1-4

36. NASTAŁA Halina: **Czytelnictwo młodzieży w województwie gdańskim.** *Guliwer* 1994 nr 3 s. 37-40

37. OLIZARUK Justyna: **Czytelnictwo młodzieży szkolnej — kryzys czy normalność?** *Bibliotekarz* 1994 nr 6 s. 21-23

38. PAPUZIŃSKA Joanna: **Książki, dzieci, biblioteka : z zagadnień upowszechniania czytelnictwa i książki dziecięcej.** — Warszawa : Fundacja „Książka dla Dziecka", 1992. — 100 s.

39. PASTERNAK Piotr, SZOCKI Józef: **Biblioteka w areszcie śledczym przy ul. Montelupich w Krakowie.** *Biul. Inf.-Instr.* 1994 nr 2 s. 47-54

40. PRZECŁAWSKA Anna: **Nastolatki żyją światem dorosłych.** Rozm. Danuta Świerczyńska-Jelonek. *Guliwer* 1995 nr 3 s. 37-40

41. SOCHA Irena: **Czytelnictwo jako przedmiot działań dydaktycznych w latach 1918-1939.** *Stud. Bibliol. UŚl.* 1994 t. 8 s. 111-121

42. STANISZEWSKA Danuta: **Dziecko i książka.** *Wychow. na co Dzień* 1995 nr 4/5 s. 17-20

43. STRAUSS Grażyna: **Nieprofesjonalne kryteria wartościowania lektur.** *Rocz. Tow. Lit. Mick.* R. 26/27: 1991/1992 s. 97-104

44. STRAUSS Grażyna, WOLFF Katarzyna: **Czytelnictwo spontaniczne.** *Prz. Hum.* 1994 nr 3 s. 7-20

45. STRAUSS Grażyna, WOLFF Katarzyna: **Czytelnictwo 1992. Wstępne wyniki badań.** *Bibliotekarz* 1994 nr 2 s. 3-8

46. SZOCKI Józef: **Kultura czytelnicza robotników.** *Por. Bibl.* 1995 nr 7/8 s. 16-18

47. SZOCKI Józef: **Literatura w kulturze czytelniczej dzieci i młodzieży** (szkoły podstawowe i średnie). Guliwer 1994 nr 2 s. 51-54

48. SZOCKI Józef: **O kulturze czytelniczej uczniów szkół podstawowych.** *Por. Bibl.* 1994 nr 9 s. 3-6

49. SZUSTER Urszula: **Z doświadczeń upowszechniania literatury.** *Biul. Inf.-Instr.* 1995 nr 2 s. 80-84

50. ŚWIERCZYŃSKA-JELONEK Danuta: **Co dzieci czytały w 1994 roku?** *Guliwer* 1995 nr 1 s. 33-39

51. ŚWIERCZYŃSKA-JELONEK Danuta: **Wybrane problemy czytelnictwa dzieci.** *Probl. Opiek.-Wychow.* 1995 nr 4 s. 11-15

52. ROMANOWSKA Anna: **Co czytają dziewczęta?** *Guliwer* 1994 nr 6 s. 41-43

53. UMER Teresa: **Lektury dzieci i młodzieży.** *Probl. Opiek.-Wychow.* 1995 nr 4 s. 44-46

54. WĘDRYCH Zofia: **Czytajmy.** *Guliwer* 1994 nr 1 s. 35-36

55. WĘGLIŃSKA Maria: **Stosunek dzieci w młodszym wieku szkolnym mających osiągnięcia szkolne — do czytelnictwa.** *Ruch Pedag.* 1992 z. 5/6 s. 143-157

56. WOJCIECHOWSKI Jacek: **Umiejętność czytania.** *Bibl. w Szk.* 1995 nr 6 s. 5-6

57. ZAGAJEWSKI Andrzej: **Czytelnictwo wychowanków domu dziecka.** *Probl. Opiek.-Wychow.* 1994 nr 2 s. 21-22

58. ZARĘBSKA Gabriela: **Książka i czytelnictwo w środowisku młodzieży szkolnej.** *Probl. Opiek.-Wychow.* 1995 nr 6 s. 27-31

59. ŻELAZOWSKA Marianna: **Baśniowi bohaterowie w oczach dzieci.** *Guliwer* 1995 nr 6 s. 45-52

WANDA KOCHOWSKA

„Od św. Mikołaja do karnawału"
Zestawienie bibliograficzne materiałów repertuarowych

w książkach:

BADALSKA Wiera: **Dary Nowego Roku** / / W: Nasz teatrzyk / wybór Halina Piaścik. — Warszawa : „Nasza Księgarnia", 1982. — S. 10-11

BADALSKA Wiera: **Idą z gwiazdą kolędnicy**/ / W: Pegazem przez szkolny rok. — Warszawa : MAW, 1982. — S. 251-257

CHMIELEWSKA Teresa: **„Uśmiech karnawałowy dla najmłodszych i najstarszych"** / / W: Scenariusze uroczystości szkolnych. Cz. I. — Tarnobrzeg : ODP, 1994. — S. 61-71

Choinka noworoczna / / W: Piosenki na każdą okazję / Władysław Turowski. — Koszalin : IKN ODN, 1983. — S. 191-206

(8 piosenek z nutami)

CHOTOMSKA Wanda: **Jasełka** / muzyka Teresa Niewiarowska. — Poznań : Pallotinum, 1988. — 64 s.

(Inscenizacja jasełek w IV aktach, nuty i słowa kolędy *Józefie. Józefie* oraz piosenki *Będzie zabawa*)

CHOTOMSKA Wanda: **Kolędy** / muzyka Teresa Niewiarowska. — Poznań : Pallotinum, 1988. — 71 s.

(20 tekstów kolęd z nutami dla dzieci)

GORZECHOWSKA Jadwiga, KACZURBINA Maria: **Mało nas, mało nas... :** polskie dziecięce zabawy ludowe. — Warszawa : „Nasza Księgarnia", 1978. — 205 s.

(s. 140: Zima. Tytuły zabaw dla dzieci: Z gwiazdą, Przebierańcy, Okolędowanie, Turoń, Koza, Ostatki (Kuse dni), Podkoziołek, Zapust)

Hej, kolęda! / / W: Uroczystości pełne radości (dla klas I-III) / wybór i oprac. Ryszard Przymus. — Łódź : Wydawnictwo Juka, 1994. — S. 43-58

(Teksty 29 wierszy)

KAKUBA Marta: **Cztery pory roku.** — Nowy Sącz : WOM, 1996. — S. 12-15 : Mikołajki

(Inscenizacje dla klas najmłodszych)

LEWANDOWSKA Barbara: **Idzie Nowy Rok** / / W: Pegazem przez szkolny rok. — Warszawa : MAW, 1982. — S. 258-263

LEWANDOWSKA Barbara: **Jak karnawał to karnawał** / / W: Nasz teatrzyk / wybór Halina Piaścik. — Warszawa : „Nasza Księgarnia", 1982. — S. 12-16

Toż w : Pegazem przez szkolny rok. — Warszawa : MAW, 1982. — S. 264-269

LEWANDOWSKA Barbara: **Polska Wigilia.** / / W: Scenariusze uroczystości szkolnych. Cz. I. — Tarnobrzeg : ODP, 1994. — S. 55-59

MATRAS Agata: Jasełka w naszej szkole / / W: Świat słowem malowany : inscenizacje w klasach 1-3 / pod red. Marianny Kumor. — Nowy Sącz, 1996. — S. 64-75

Nauczyłem się w przedszkolu.. : wiersze i inscenizacje dla dzieci / wybór i oprac. Stanisława Daraszkiewicz. — Białystok : ZN Biuro Wydawniczo-Reklamowe ; WOM, 1993. — 94 s.

(Zawiera ok. 13 wierszy nt. świąt, choinki)

Opowieść o szopce krakowskiej / / W: Kalendarz polski / Józef Szczypka. — Warszawa : Pax, 1980. — s. 322-335

Pegazem przez szkolny rok / wybór Adrianna Poniecka-Piekutowska. — Warszawa : MAW, 1982. — 698 s.

Prośba do świętego Mikołaja / / W: Kalendarz polski / Józef Szczypka. — Warszawa : Pax, 1980. — S. 311-314

SIEDLIK Lucyna: **„Mikołajki" z książką :** spotkanie aktywu czytelniczego przy choince / / W: Formy pracy dydaktycznej bibliotek szkolnych. — Słupsk : ODN, 1993. — S. 44-46

SKARŻYŃSKA Ewa: **Noworoczne życzenia** / / W: Nasz teatrzyk / wybór Halina Piaścik. — Warszawa : „Nasza Księgarnia", 1982. — S. 7-9

Szczęśliwego Nowego Roku! / / W: Wybór wierszy okolicznościowych dla klas nauczania początkowego / wybór i oprac. Helena Kruk i Krystyna Lenkiewicz. — Warszawa : WSiP, 1977. — S. 148-168

W karnawale / / W: Uroczystości pełne radości (dla klasy 1-3) / wybór i oprac. Ryszard Przymus. — Łódź : Wydawnictwo Juka, 1994. — S. 59-68

(15 wierszy)

Zestawienie bibliograficzne

Wigilia / / W: Kalendarz polski / Józef Szczypka. — Warszawa : Pax, 1980. — S. 315-321

WÓJCIK Danuta: **Wigilia w klasie VI „a" pod hasłem „wspólnie kolędujemy"** / / W: Scenariusze uroczystości szkolnych. Cz. I. — Tarnobrzeg : ODP, 1994. — S. 59-61

Zabawy karnawałowe / / W: Scenariusze uroczystości szkolnych. Cz. I. — Tarnobrzeg : ODP, 1994. — S. 61-71

Zimowa kołysanka / / W: Wybór wierszy okolicznościowych dla klas I-III / Krystyna Lenkiewicz. — Warszawa : WSiP, 1990. — S. 113-151

(Wybór wierszy związanych z okresem zimy)

Zwyczaje świąteczne / / W: Obyczaje staropolskie XVII-XVIII wieku / Zbigniew Kuchowicz. — Łódź : Wydaw. Łódzkie, 1975. — S. 385-410

w czasopismach:

ANDRES Maria: **Gdy się Chrystus rodzi...** Projekt imprezy szkolnej na święta Bożego Narodzenia. *Wychowawca* 1994 nr 12 s. 18-20

BRYLAK-ZAŁUSKA Maria: **Święta Bożego Narodzenia na Sądecczyźnie.** *Almanach Sądecki* 1994 nr 4 s. 3-18

Choinka, choinka, zielona jak las... — zwyczaje bożonarodzeniowe. *Przyjaciel Dziecka* 1994 nr 11/12 s. III

GIEWARTOWSKA Danuta: Przed wigilią. Montaż poetycko-muzyczny. *Poradnik Bibliotekarza* 1993 nr 10 s. 29-31

GRABOWSKA Zuzanna: **Boże Narodzenie 1995.** Montaż poetycko-muzyczny. *Wychowawca* 1995 nr 11 s. 21-23

JACHIMCZAK Barbara: **Wszak prócz Betlejem był Oświęcim** (polskie wigilie). *Biblioteka w Szkole* 1992 nr 7/8 s. 8-11

KIERCZ Joanna: **Propozycja montażu słowno-muzycznego „Zwyczaje Świąt Bożego Narodzenia.** *Nauczanie Początkowe* 1994/95 nr 2 s. 64-79

LEWANDOWSKA Barbara: **Polska Wigilia.** Scenariusz poświęcony obyczajom nocy wigilijnej. *Biblioteka w Szkole* 1992 nr 10 s. 16-18

LIWENDA Aleksandra: **„Narodziła się nam Nadzieja i Miłość".** Szkolne Jasełka. *Język Polski w Szkole dla klas IV-VIII* 1994/95 nr 2 s. 76-84

MIDA Barbara: **„Pilny list do św. Mikołaja".** Adaptacja bajki ks. M. Malińskiego. *Poradnik Bibliotekarza* 1994 nr 10 s. 17-18

PARISZ Małgorzata: **Nie ścinać choinek ; Wigilijny dzień.** *Życie Szkoły* 1992 nr 8 s. 492-496

PIOTROWSKA Małgorzata: **Scenariusz klasowej Wigilii.** *Życie Szkoły* 1994 nr 9 s. 534-536

PODNIESIŃSKA Barbara: **„Jest taki dzień..."** Scenariusz wieczoru wigilijnego. *Biblioteka w Szkole* 1993 nr 10 s. 28-31

PODNIESIŃSKA Barbara: **Materiały na różne okoliczności szkolne.** Zestawienie bibliograficzne w wyborze. *Biblioteka w Szkole* 1993 nr 9 s. 24-31

Propozycja opłatka dla nauczycieli. *Wychowawca* 1993 nr 11 s. 27-29; 1994 nr 11 s. 13-14

PRZYBYCIEŃ Wiesława: **Jasełka, czyli Misterium Bożego Narodzenia (kl. II).** *Problemy Edukacji* 1992/93 nr 3 s. 49-56

SIWIEC Bożena: **„Pójdźmy wszyscy do stajenki".** Propozycja scenariusza inscenizacji bożonarodzeniowej. *Język Polski w Szkole dla klas IV-VIII* 1995/96 nr 3 s. 97-103

SZMYD Maria: **Misterium Bożonarodzeniowe** (projekt imprezy szkolnej) *Wychowawca* 1994 nr 11 s. 30-33

WÓJCIK Danuta: **„Jasełka" wystawione przez klasę autorską na uroczystość „Wspólnie kolędujemy".** *Język Polski w Szkole dla klas IV-VIII* 1993/94 nr 3 s. 100-105

Opracowała **BARBARA KOZIK**
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka
w Nowym Sączu

Pamiętajmy o prenumeracie!

Prawa człowieka i podstawowe wolności
Konkurs w szkole podstawowej

Prawa człowieka to jeden z najważniejszych elementów funkcjonowania demokracji. Bardzo ważne jest poznać te prawa, i to jak najwcześniej, jeszcze w szkole podstawowej, by później, w życiu dorosłych obywateli, przestrzegać ich i uczyć następne pokolenia.

Do przygotowania konkursu wykorzystano wiadomości zawarte w broszurce *Album praw człowieka Rady Europy* (ISBN 92-871-2096-X).

W pogadance wstępnej można zapoznać uczestników konkursu z historią praw człowieka, przede wszystkim wyjaśnić, co to jest prawo (uporządkowany formalnie i treściowo zbiór norm postępowania, odróżniających się od innych norm postępowania pewnymi szczególnymi cechami), podać podstawę systemu międzynarodowej ochrony praw człowieka, tj.:

- Kartę Narodów Zjednoczonych — 1945,
- Powszechną Deklarację Praw Człowieka 1948.

Trzeba również podkreślić, że ratyfikowało je blisko 100 krajów.

PYTANIA

1. Czy wszystkie dzieci mają prawo do nauki?

Prawo to przysługuje każdemu z nas, niezależnie od tego, kim jesteśmy, jaka jest nasza narodowość i pochodzenie społeczne.

2. Jak nazywa się najważniejszy akt prawny w danym państwie?

Konstytucja.

3. Czy i kiedy człowiek może być pozbawiony życia?

Nikt nie może być pozbawiony życia, wyjąwszy przypadki wykonania wyroku sądowego skazującego za przestępstwa, za które ustawa przewiduje taką karę.

4. Czy Polska jest członkiem Rady Europy?

26 listopada 1991 r. odbyła się w Strasburgu ceremonia przyjęcia Polski do Rady Europy. Tego samego dnia przedstawiciele polskich władz podpisali Europejską Konwencję o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

5. Czy dziecko urodzone w czasie odbywania kary przez jego matkę jest wolne?

Wszyscy ludzie rodzą się wolni i równi w swej godności i w swych prawach.

6. Co to jest rasizm?

Przekonanie, że istnieją rasy lepsze i gorsze, oraz postępowanie zgodne z tym przekonaniem.

7. Czy w Polsce została zniesiona kara śmierci?

Nie, ponieważ Polska nie ratyfikowała protokołów z r. 1983 znoszących karę śmierci.

8. W którym roku i dlaczego powstała Rada Europy?

W r. 1949, po tragedii II wojny światowej, aby zbudować nową Europę, wolną, zjednoczoną i szanującą wszystkich ludzi.

9. Co to jest Europejska Konwencja Praw Człowieka?

Zbiór praw i wolności opracowany przez Radę Europy i określający prawa i wolności, z jakich może korzystać każdy człowiek mieszkający w kraju członkowskim Rady Europy.

10. Co symbolizuje dwanaście złotych gwiazd koliście ułożonych na błękitnym tle?

Układ gwiazd w formie koła symbolizuje zjednoczenie. Liczba 12 stanowi symbol doskonałości i najwyższego stopnia rozwoju.

11. Co to jest demokracja?

Demokracja jest to ustrój, w którym ludzie są wolni i równi, ich prawa są chronione przez ustawy oraz sąd i w którym mogą oni wybierać tych, którzy nimi rządzą.

12. Czy można szkodzić innym osobom wyrażając własne opinie w środkach masowego przekazu?

Należy wypowiadać się w taki sposób, aby uszanowane były godność i wolność innych osób.

13. Co to jest dyktatura?

Dyktatura jest przeciwieństwem demokracji. Sprawowanie władzy skoncentrowane jest w rękach jednostki lub nielicznej grupy.

14. Co to jest ucisk?

Brak wolności.

15. Czy ojciec i matka mają równe prawa wobec swoich dzieci?

Tak, z wyjątkiem przypadków, kiedy sąd pozbawi jedno z rodziców praw rodzicielskich.

16. Co to jest konwencja?

Jest to umowa, kontrakt, do którego przestrzegania zobowiązuje się każdy kraj, który ten kontrakt podpisał.

17. Czy w państwach członkowskich Rady Europy wybory oparte są na tajnym głosowaniu?

Tak.

18. Co to jest nietolerancja?

Potępienie, nieuznawanie tego, że ktoś myśli lub postępuje inaczej niż my.

19. Co to jest państwo prawa?

Państwo, w którym prawa obywateli są chronione przez ustawy i w którym stosowanie tych ustaw jest zapewnione przez niezawisłe sądownictwo.

20. W jakich sprawach możemy się zwrócić do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka?

Sprawy te to uwięzienie, podsłuch telefoniczny, kary cielesne w szkołach, prawa rodzicielskie i prawa dzieci, działalność związkowa, wolność wypowiedzi, imigracja, ekstradycja itp.

21. Co to jest nacjonalizm?

Przywiązanie tylko do swojego kraju, bez liczenia się z wartościami, które są wspólne wszystkim istotom ludzkim.

22. Czy chłopcy i dziewczynki w Polsce mają równe prawo do nauki?

Prawo do nauki przysługuje każdemu, niezależnie od tego, kim jest, jaka jest jego narodowość i pochodzenie społeczne, zarówno chłopcu, jak i dziewczynce.

23. Przeciwko komu składa się skargę do Europejskiej Komisji Praw Człowieka?

Przeciwko państwu posądzonemu o nieuszanowanie tych praw i wolności, które zostały zapisane w Europejskiej Konwencji Praw Człowieka.

24. W jakim mieście i w jakim kraju ma swoją siedzibę Rada Europy?

Siedzibą Rady Europy jest miasto Strasburg we Francji.

25. Co to jest Europejska Karta Społeczna?

Tekst prawny uzupełniający Europejską Konwencję Praw Człowieka zawierający 23 prawa społeczne i gospodarcze, które dotyczą m.in. warunków pracy, sprawiedliwego wynagradzania, prawa do strajku, ochrony dzieci.

26. Dlaczego Międzynarodowy Dzień Praw Człowieka obchodzimy 10 grudnia?

Ponieważ 10 grudnia 1948 roku została uchwalona przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych — Powszechna Deklaracja Praw Człowieka.

27. Ile krajów członkowskich liczy Rada Europy?

32 (1995).

28. Do jakiej instytucji może odwołać się człowiek, który jest poszkodowany i wykorzystał już wszystkie możliwości obrony w swoim kraju?

Do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

29. Jakie są główne zadania Rady Europy?

Obrona praw człowieka i demokracji w interesie sprawiedliwości, równości i godności wszystkich mężczyzn, kobiet i dzieci.

30. Czy człowiek ma prawo wolności wyznania w poszczególnych krajach?

Artykuł 9 konwencji mówi, że wszyscy ludzie mają prawo wolności myśli, sumienia i wyznania.

31. Co to jest ksenofobia?

Wrogie nastawienie do wszystkiego, co jest obce, cudzoziemskie.

32. Czy ludzie mają prawo zgromadzania się i stowarzyszania?

Konwencja zapewnia wolność pokojowego zgromadzania się, wolność stowarzyszeń, prawo do tworzenia i przystępowania do związków zawodowych dla ochrony swoich interesów (art. 11).

33. Czy obywatel kraju członkowskiego Rady Europy może być wydalony ze swojego kraju?

Nikt nie może być wydalony z terytorium państwa, którego jest obywatelem, ani być pozbawiony prawa wstępu na teren swojego kraju.

Opracowała **ZOFIA MARKIEWICZ**
Klub Europejski
w Głuszycy

DO AUTORÓW

Redakcja uprzejmie prosi Autorów nadsyłających teksty do druku o podawanie następujących danych:

1. Imię i nazwisko
2. Data i miejsce urodzenia
3. Imiona rodziców
4. Adres zamieszkania
5. Adres urzędu skarbowego
6. Nr PESEL
7. Miejsce pracy i funkcja

„Człowiek to taki zwykły człowiek"
Montaż słowno-muzyczny

Scenariusz zawiera wybór tekstów poruszających problemy współistnienia ludzi, tolerancji i poszanowania ich odmienności. Przeznaczony jest do realizacji przez uczniów szkół średnich oraz najwyższych klas szkół podstawowych np. z okazji Międzynarodowego Dnia Praw Człowieka obchodzonego 10 grudnia.

Występ rozpoczyna utwór Czesława Niemena — *„Dziwny jest ten świat"*.

Lektor

Kodeks człowieka pobłażliwego.

§ 1. Człowiek pobłażliwy dobrze się czuje wśród rozmaitych zjawisk, form, koncepcji i poglądów. Człowiek pobłażliwy nigdy nie przyłoży ręki do akcji mającej na celu redukcję mnogości zjawisk, redukcję taką bowiem będzie uważał za akt sprzeczny z pobłażliwością.

§ 2. Człowiek pobłażliwy stara się zrozumieć wszystko i wszystkich, zrozumienie bowiem jest koniecznym warunkiem pobłażliwości. Pobłażanie bez zrozumienia byłoby jedynie formą obojętności i lenistwa duchowego.

(Stefan Kisielewski — *Kodeks człowieka pobłażliwego)*

Recytator I

Gdzie kryjesz się, człowieku, któregośmy chcieli
Napoić pieśnią, myślą uweselić
Toć dla ciebie wyszliśmy z domu rodzinnego
Szukając i nukając nie wiadomo czego
Z tego światła, co ciebie tak oświecać miało,
Ogarek tylko został i parzy nam ciało
Ze słów składanych dla twojej obrony
W bibliotekach stos książek przez myszy zgryziony...

(Ernest Bryll — * * * [Gdzie kryjesz się...])

Lektor

§ 3. Człowiek pobłażliwy, wierząc w jedną prawdę, potrafi dostrzec elementy, okruchy tej prawdy w najrozmaitszych, najbardziej na pozór sprzecznych z nią poglądach. W istocie nie może być na świecie żadnego poglądu obdarzonego dynamiką, który nie byłby w jakiś sposób spokrewniony z jedyną prawdą świata, tylko ta prawda bowiem jest źródłem wszelkiego dynamizmu ideowego. Tak więc, szanując wszystkie poglądy, człowiek pobłażliwy bynajmniej nie sprzeniewierza się jedynej prawdzie, lecz przeciwnie — oddaje jej hołd.

(Stefan Kisielewski — *Kodeks*...jw.)

Recytator II

Gdyby wszyscy mieli po cztery jabłka
gdyby wszyscy byli silni jak konie
gdyby wszyscy byli jednakowo bezbronni w miłości
gdyby każdy miał to samo
nikt nikomu nie byłby potrzebny
Dziękuję Ci że sprawiedliwość Twoja jest nierównością
to co mam i to czego nie mam
nawet to czego nie mam komu dać
zawsze jest komuś potrzebne
jest noc żeby był dzień
ciemno żeby świeciła gwiazda
jest ostatnie spotkanie i rozłąka pierwsza
modlimy się bo inni się nie modlą
wierzymy bo inni nie wierzą
umieramy za tych co nie chcą umierać
kochamy bo innym serce wychłódło
list przybliża bo inny oddala
nierówni potrzebują siebie
im najłatwiej zrozumieć że każdy jest dla wszystkich
i odczytywać całość.

(Jan Twardowski — *Sprawiedliwość*)

Lektor

§ 4. Człowiek pobłażliwy musi w swej pobłażliwości zrobić jeden wyjątek: nie wolno mu pobłażać samemu sobie. Pobłażliwość bowiem osiągnąć można jedynie zwalczywszy takie właściwości swojej natury, jak nadmierna miłość własna, zaborczość, egotyzm, egoizm, skłonność do pychy i wywyższania się ponad innych, skłonność do przyznawania swojej osobie większych i w ogóle odmiennych praw niż innym osobom.

(Stefan Kisielewski — *Kodeks*... jw.)

Recytator III

Ten, co o własnym kraju zapomina
Na wieść, jak krwią opływa naród czeski,

Bratem się czuje Jugosłowianina,
Norwegiem, kiedy cierpi lud norweski,
Z matką żydowską nad pobite syny
Schyla się, ręce załamując żalem,
Gdy Moskal pada — czuje się Moskalem,
Z Ukraińcami płacze Ukrainy,
Ten, który wszystkim serce swe otwiera,
Francuzem jest, gdy Francja cierpi, Grekiem —
Gdy naród grecki z głodu obumiera,
Ten jest z ojczyzny mojej. Jest człowiekiem.

(Antoni Słonimski — *Ten jest z ojczyzny mojej*)

Lektor

§ 5. Człowiek pobłażliwy nie pobłaża sobie, lecz musi pobłażać innym, choć często widzi, że oni są nadmiernie pobłażliwi dla siebie samych. Gdyby widząc, że są oni dla siebie nazbyt pobłażliwi, odmówił za to swojej pobłażliwości, byłoby to wywyższanie się ponad nich, które pozbawiłoby go kwalifikacji na człowieka pobłażliwego.

§ 6. Człowiek pobłażliwy szanując wszelkie poglądy i domagając się w zasadzie udzielania ich zwolennikom możliwości ich głoszenia, musi nierzadko wziąć udział w walce z niektórymi z nich. W tym wypadku, o ile przy tym pewien jest swojej prawdy, powinien walczyć jak najskuteczniej, lecz bez gniewu.

(Stefan Kisielewski — *Kodeks...* jw.)

Recytator IV

Kochani ludożercy
nie patrzcie wilkiem
na człowieka
który pyta o wolne miejsce
w przedziale kolejowym
zrozumcie
inni ludzie też mają
dwie nogi i siedzenie
Kochani ludożercy
poczekajcie chwilę
nie depczcie słabszych
nie zgrzytajcie zębami
zrozumcie
ludzi jest dużo będzie jeszcze
więcej więc posuńcie się trochę
ustąpcie
Kochani ludożercy
nie wykupujcie wszystkich
świec sznurowadeł i makaronu
Nie mówcie odwróceni tyłem:
ja mnie mój moje
mój żołądek mój włos
mój odcisk moje spodnie
moja żona moje dzieci
moje zdanie
Kochani ludożercy
nie zjadajmy się Dobrze
bo nie zmartwychwstaniemy
Naprawdę

(Tadeusz Różewicz — *List do ludożerców*)

Lektor

§ 7. Człowiek pobłażliwy po powaleniu przeciwnika natychmiast pomaga mu wstać. O ile przeciwnik jest dość silny, aby z kolei powalić jego, człowiek pobłażliwy, uznając swój błąd, nie powinien jednak dziwić się, gniewać ani żałować, że tak postąpił, błąd bowiem, jakim jest całkowite zniszczenie wroga, byłby po stokroć większym i groźniejszym niż błąd wynikły z przedwczesnego podania wrogowi ręki.

§ 8. Człowiek pobłażliwy winien być czasem pobłażliwy i dla siebie samego, jeśli mimo dołożenia wszelkich wysiłków popełnia błąd. Absolutna niepobłażliwość dla własnego błędu dowodziłaby bowiem nadmiernego mniemania o sobie, czego człowiek pobłażliwy unika. Człowiek załamujący się dlatego, że popełnił jeden błąd lub okazał słabość, daje tym dowód pychy, której z prawdziwą pobłażliwością pogodzić się nie da. Człowiek pobłażliwy musi być człowiekiem skromnym, bowiem tylko w tym wypadku pobłażliwość nie wyda się ludziom upokarzającą jałmużną, co byłoby znowu formą wywyższania się ponad nich.

(*Stefan Kisielewski* – *Kodeks...* jw.)

Recytator V

Człowiek to taki zwykły człowiek:
jak pierwszy człowiek drugi człowiek.
Różnimy się jedynie tak bardzo podobnie
i przepadamy jak kamienie w wodę.
Ktoś później nas wyławia — ktoś cenny ocenia
ile w nas wody płynie a ile kamienia.
Od trzeciorzędu już tak rządujemy
żądni mapy i władzy. Wojny i pokoju.
Aż do ostatka swoich cech żyjemy.
I doświadczeni w cyfrach i wymiarach
figurujemy w kalkulacji świata.
Człowiek to taki zwykły człowiek:
potrafi zżyć się nawet z sobą.
Coś w sobie z sieci ma. Coś z ciała.
Na połów swoich własnych powiek
wypływa oko z okiem. Z okien

ciekawość przeźroczysta cała
już pierwszym się widokiem stała.
Bo człowiek to jest zwykły człowiek:
jak pierwszy człowiek drugi człowiek.
Jeden za drugim. Krok za krokiem.
Z wyrokiem czasu praw i nocy.
Tak samo: przedtem teraz potem.

(Ewa Lipska — *Tak samo*)

Lektor

§ 9. Człowiek pobłażliwy może uważać wiele poglądów ludzkich za niesłuszne, a wiele czynów ludzkich za złe i ma wtedy obowiązek walczyć z nimi, człowiek pobłażliwy nie jest bowiem sceptykiem bez poglądów. Człowiek pobłażliwy nie powinien jednak marzyć o tym, aby takie niesłuszne czy złe rzeczy znikły z powierzchni ziemi i nigdy nie istniały. Człowiek pobłażliwy wie bowiem, że każdy błędny pogląd czy zły uczynek, będąc przeinaczeniem prawdy, od niej jednak zależy, bo jego negatywne do niej ustosunkowanie jest również formą zależności, a więc — potwierdza jej istnienie; bez prawdy nie byłoby nieprawdy. Dopóki istnieją ludzie, dopóty będą dawać prawdzie takie odwrócone świadectwo, potwierdzając ją przez zaprzeczenie, można bowiem przeczyć tylko temu, co istnieje. Człowiek pobłażliwy wie, że bezkompromisowo walcząc o prawdę, musi być w swoim sercu pobłażliwy dla ludzkiej nieprawdy. Człowiek może być ludzkim pogromcą i poskromicielem — nigdy ludzkim sędzią.

(Stefan Kisielewski — *Kodeks...* jw.)

Recytator VI

Człowiek człowiekowi wilkiem
Człowiek człowiekowi stryjkiem
Lecz ty się nie daj zgnębić
Lecz ty się nie daj spętlić
Człowiek człowiekowi szpadą
Człowiek człowiekowi zdradą
Lecz ty się nie daj zgładzić
Lecz ty się nie daj zdradzić
Człowiek człowiekowi pumą
Człowiek człowiekowi dżumą
Lecz ty się nie daj pumie
Lecz ty się nie daj dżumie
Człowiek człowiekowi łomem
Człowiek człowiekowi gromem
Lecz ty się nie daj zgłuszyć
Lecz ty się nie daj skruszyć
Człowiek człowiekowi wilkiem
Lecz ty się nie daj zwilczyć
Człowiek człowiekowi bliźnim
Z bliźnim się możesz zabliźnić

(Edward Stachura — *Człowiek człowiekowi*)

Lektor

§ 10. Człowiek pobłażliwy nie może ubierać swej pobłażliwości w formę ostentacyjną, domagać się za nią wdzięczności, uznania lub hołdów. Człowiek pobłażliwy ubierać winien swą pobłażliwość w formę jak najmniej przynoszącą mu zaszczytu, nie lękając się nawet tego, że pobłażliwość ta poczytana mu będzie za wynik słabości lub braku poglądów. Pobłażliwość jest bowiem ważna jako postawa wewnętrzna — jako higiena duszy.

(*Stefan Kisielewski – Kodeks...* jw.)

Recytator VII

Śpieszmy się kochać ludzi tak szybko odchodzą
zostaną po nich buty i telefon głuchy
tylko to co nieważne jak krowa się wlecze
najważniejsze tak prędkie że nagle się staje
potem cisza normalna więc całkiem nieznośna
jak czystość urodzona najprościej z rozpaczy
kiedy myślimy o kimś zostając bez niego
Nie bądź pewny że czas masz bo pewność niepewna
zabiera nam wrażliwość tak jak każde szczęście
przychodzi jednocześnie jak patos i humor
jak dwie namiętności wciąż słabsze od jednej
tak szybko stąd odchodzą jak drozd milkną w lipcu
jak dźwięk trochę niezgrabny lub jak suchy ukłon
żeby widzieć naprawdę zamykają oczy
chociaż większym ryzykiem rodzić się niż umrzeć
kochamy wciąż za mało i stale za późno
Nie pisz o tym zbyt często lecz pisz raz na zawsze
a będziesz tak jak delfin łagodny i mocny
Śpieszmy się kochać ludzi tak szybko odchodzą
i ci co nie odchodzą nie zawsze powrócą
i nigdy nie wiadomo mówiąc o miłości
czy pierwsza jest ostatnią czy ostatnia pierwszą

(Jan Twardowski — *Śpieszmy się*)

Montaż kończy się piosenką Stanisława Sojki — *Tolerancja* [Życie nie po to jest by brać].

BIBLIOGRAFIA

DROZDOWSKI Bohdan, URBANKOWSKI Bohdan: *Od Staffa do Wojaczka: poezja polska 1939-1985:* antologia. — T. 1. — Łódź: Wydawnictwo Łódzkie, 1988.

KISIELEWSKI Stefan (Kisiel): *Rzeczy najmniejsze* / do druku przygotował i wstępem poprzedził Kazimierz Orzechowski. — Warszawa–Struga–Kraków: Michalineum, 1988.

Po schodach wierszy: antologia polskiej poezji współczesnej / wybór i opracowanie Grzegorz Leszczyński. — Warszawa: Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1992.

STACHURA Edward: *Taki wieczór choć rano* / wybrali i wstępem opatrzyli Jerzy Koperski i Janusz Żernicki. — Warszawa: Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, 1987.

Oprawa muzyczna

Czesław Niemen: *Dziwny jest ten świat* (płyta SX 1876)

Stanisław Sojka: *Tolerancja* [Życie nie po to jest by brać] (kaseta).

Opracowała **EWA DOLATA-MAKUCH**
Filia PBW w Kluczborku

Kruchy, cichy, biały jak śnieg...
Scenariusz spotkania przedświątecznego

Spotkanie odbywa się w dużej sali w atmosferze zimowo-świątecznej. Duża choinka, stół nakryty białym obrusem, na środku talerzyk z opłatkami. Grupa dzieci prezentująca część artystyczną odświętnie ubrana, osoby zebrane w sali siedzą w półkolu, płonie choinka, w pomieszczeniu przygaszone światła. Dziewczęta wprowadzają gości w zimową atmosferę piosenką pt. *Pada śnieg* (Muzyka kl. V) (podkład muzyczny — np. organy).

Dziewczynka I

Wigilia — najbardziej uroczysty i wzruszający wieczór roku, wyzwalający w ludziach ich najlepsze uczucia... Za oknem zimno i ciemno zupełnie. W domu — najcieplej i dziwnie urokliwie. Błyskają kolorowe lampki na choince, w każdy kąt wciska się woń świerkowych igieł, grzybów w kapuście i kompotu z suszonych śliwek.

A na stole zasłanym białym obrusem, wśród pyszności przygotowanych na wieczerzę, leży opłatek. Cieniutki, cichy, biały jak śnieg...

Chłopiec I

Kiedy gwiazdka jest już blisko,
to się zwykle tak przydarza,
że wiem o tym bez pytania
i bez kalendarza.
Bo przedziwne rzeczy wtedy
widać wokół bezustannie:
ryby, zamiast pływać w stawie,
pluskają się w wannie!
Gwiazdki, zamiast świecić w niebie,
w płatkach śniegu w krąg migocą.
Jodły, zamiast rosnąć w lesie,
w mieście się zjawiają nocą.
Więc gdy widzę
ryby w wannie,
gwiazdki w śniegu,
jodły w mieście,
to już wiem,
że lada chwila
święta zaczną się nareszcie!

Dziewczynka II

To zielone drzewko,
ten zapach igliwia
jak uścisk matczyny
serce uszczęśliwia.

Dziewczynka III

Grudzień, grudzień, pada miękki śnieg.
Pachnie jodła, pachnie świeży chleb.
W domu rwetes, wielkie krzątanie,
Będzie, będzie kolędowanie.

(kolęda *Wśród nocnej ciszy*)

Chłopiec II

Wigilią pachnie cały dom,
o bliskich myśli każdy,
zapal choinkę, wyjdź przed sień
poszukać pierwszej gwiazdy.

Dziewczynka IV

Ta pierwsza gwiazdka,
co żółtym światłem płonie,
jest małym pajączkiem
zawieszonym przez noc.
Patrzaj —
spuszcza się prosto
w nasze dłonie.
Zawiesimy ją na choince,

niech przyniesie szczęście
na ten nowy rok.

Chłopiec III

Przy wigilijnym stole,
Łamiąc opłatek święty,
Pomnijcie, że dzień ten radosny
W miłości jest poczęty,
Że, jak mówi wam wszystkim
Dawne, odwieczne orędzie,
Z pierwszą na niebie gwiazdą
Bóg w naszym domu zasiędzie.
Sercem Go przyjąć gorącym,
Na ścieżaj otworzyć wrota —
Oto, co czynić wam każe
Miłość.

Dziewczynka V

Ta kolęda
od opłatka się zaczyna,
bo opłatkiem
najpierw dzieli się rodzina.
Od opłatka i od życzeń naszej mamy,
od tych słów nad opłatkiem wyszeptanych.
A ty, nasza kolędo domowa,
słowa mamy w pamięci zachowaj!

Chłopiec IV

Kiedy mama się dzieliła
ze mną tym opłatkiem,
miała w oczach łzy, widziałem,
otarła ukradkiem.
Nie wiem, co też mama chciała
szepnąć mi do ucha:
Bym na drzewach nie darł spodni,
pani w szkole słuchał...
Niedojrzałych jabłek nie jadł,
butów tak nie brudził...
Nagle słyszę, mama szepcze:
— Bądź dobry dla ludzi.

Dziewczynka VI

To już pora na wigilię,
to już czas,
a tu jeszcze kogoś nie ma
pośród nas,
a tu jeszcze, a tu jeszcze
ktoś ma przyjść,
bo przy stole wolne miejsce
czeka dziś.
Gwiazdo Betlejemska,
prowadź go przez świat,
żeby razem z nami
przy tym stole siadł.
Prowadź go tu do nas
z tych dalekich dróg,
żeby razem z nami
kolędować mógł.

Chłopiec V

I zaśpiewaj,
zakolęduj nam, kolędo,
że najbliżsi
zawsze blisko przy nas będą,
że nikogo nie zabraknie przy tym stole,
przy kolędzie najpiękniejszej
z wszystkich kolęd.

(kolęda *Cicha noc* — w wykonaniu jednej z dziewcząt)

Dziewczynka I

Jest cicho. Choinka płonie.
Na szczycie cherubin fruwa.
Na oknach pelargonie
blask świeczek złotem zasnuwa —
a z kąta, z ust brata, płynie
kolęda na okarynie
LULAJŻE, JEZUNIU,
MOJA PEREŁKO...

(kolęda *Lulajże Jezuniu*)

Chłopiec II

Wesołych Świąt!
Bez zmartwień,
z barszczem, z grzybami, z karpiem,
z gościem co niesie szczęście!
Czeka nań przecież miejsce.
Wesołych Świąt!
A w Święta
niech się snuje kolęda.
I gałązki świerkowe
niech Wam pachną na zdrowie.
Wesołych Świąt!
A z Gwiazdką —
pod świeczek łuną jasną
życzcie sobie — najwięcej:
zwykłego ludzkiego szczęścia.

(kolęda *Przybieżeli do Betlejem*)

Wszyscy śpiewają, podchodzą do gości z opłatkiem, dzielą się i składają sobie życzenia. Wspólne kolędowanie.

Wykorzystano fragmenty wierszy:
Wandy Chotomskiej — *Kolęda domowa*,
Tadeusza Kubiaka — *Wieczór wigilijny*,
Haliny Szayerowej — *Choinka*,
Włodzimierza Domeradzkiego — *Choinka*,
A. Torbus — *Kolęda*,
Czesława Janczarskiego – W oczekiwaniu świąt,
J. Hockuby — *Wigilia*,
Jerzego Ficowskiego — *Przed gwiazdką*,
W. Melzackiego — *Wesołych Świąt*,
Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego — *Przed zapaleniem choinki*.

BOGUSŁAWA URYNIAK
Rzeszów — Szkoła Podstawowa nr 19

Ważniejsze rocznice w roku 1997

250 rocznica powstania Biblioteki Załuskich w Warszawie (1747)

180 rocznica powstania Zakładu Narodowego im. Ossolińskich (1817)

90 rocznica założenia Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy — Biblioteki Głównej (1907)

zmarł Andrzej Frycz MODRZEWSKI (1503-1572) — pisarz polityczny i publicysta
425 rocznica śmierci

Styczeń

6 zmarł Ludwik BRAILLE (1809-1852) — twórca pisma dla niewidomych, nauczyciel
145 rocznica śmierci

10 urodził się Melchior WAŃKOWICZ (1892-1974) — powieściopisarz, publicysta, autor reportaży i opowieści dokumentalnych, monografii i gawęd
110 rocznica urodzin

18 urodził się Alan Alexander MILNE (1882-1956) — pisarz, dramaturg i eseista angielski, autor książek dla dzieci
115 rocznica urodzin

21 urodził się Alfred SZKLARSKI (1912-1992) — pisarz, autor powieści przygodowych
85 rocznica urodzin,
5 rocznica śmierci (9 IV)

26 zmarła Antonina DOMAŃSKA (1853-1917) — powieściopisarka, autorka książek dla dzieci
80 rocznica śmierci

27 urodził się Lewis CARROLL (1832-1898) — pisarz angielski, matematyk, autor książek dla dzieci
165 rocznica urodzin

29 zmarł Adam Grzymała SIEDLECKI (1876-1967) — krytyk literacki, dramaturg
30 rocznica śmierci

Luty

2 urodził się James JOYCE (1882-1941) — powieściopisarz i poeta angielski
115 rocznica urodzin

7 urodził się Charles DICKENS (1812-1870) — powieściopisarz angielski
185 rocznica urodzin

8 urodził się Jan ŻABIŃSKI (1897-1974) — zoolog i hodowca, organizator i dyrektor Ogrodu Zoologicznego w Warszawie, autor książek z dziedziny zoologii
100 rocznica urodzin

8 urodził się Tadeusz GAJCY (1922-1944) — poeta i prozaik
75 rocznica urodzin

10 zmarł Aleksander Puszkin (1799-1837) — poeta rosyjski
160 rocznica śmierci

10 zmarł Władysław BRONIEWSKI (1897-1962) — poeta, tłumacz
35 rocznica śmierci
100 rocznica urodzin (17 XII)

14 urodziła się Astrid LINDGREN (1907) — pisarka szwedzka, autorka powieści dla dzieci
90 rocznica urodzin

17 zmarł Jan WIKTOR (1890-1967) — prozaik, eseista
30 rocznica śmierci

19 urodził się Zygmunt KRASIŃSKI (1812-1859) — poeta, dramatopisarz i filozof
185 rocznica urodzin

19 zmarł KNUT HAMSUN (1859-1952) — powieściopisarz i dramaturg norweski, laureat Nagrody Nobla (1920)
45 rocznica śmierci

21 zmarł Mikołaj GOGOL (1805-1852) — pisarz, nowelista i dramaturg rosyjski
145 rocznica śmierci

22 zmarł Stefan ZWEIG (1881-1942) — pisarz austriacki
55 rocznica śmierci

22 urodziła się Elżbieta JACKIEWICZOWA (1902-1976) — powieściopisarka, publicystka, pedagog
95 rocznica urodzin

25 urodził się Karl MAY (1842-1912) — powieściopisarz niemiecki, autor powieści podróżniczo-przygodowych
115 rocznica urodzin
85 rocznica śmierci (30 III)

25 urodził się Antoni GOŁUBIEW (1907-1979) — powieściopisarz i eseista
90 rocznica urodzin

26 urodził się Julian EJSMOND (1892-1930) — poeta i bajkopisarz
105 rocznica urodzin

27 urodził się Teofil LENARTOWICZ (1822-1893) — poeta i rzeźbiarz
175 rocznica urodzin

27 zmarła Maria KOWNACKA (1894-1982) — pisarka, autorka książek dla dzieci i młodzieży
15 rocznica śmierci

27 urodził się John STEINBECK (1902-1968) — powieściopisarz i nowelista amerykański, laureat Nagrody Nobla (1962)
95 rocznica urodzin

Marzec

8 zmarł Paul Henri COVENTIN FEVAL (1817-1887) — pisarz i dramaturg francuski, autor powieści historyczno-przygodowych
110 rocznica śmierci
180 rocznica urodzin (27 IX)

14 urodził się Stanisław Ryszard DOBROWOLSKI (1907-1985) — poeta i prozaik
90 rocznica urodzin

16 urodził się Jan Antoni GRABOWSKI (1882-1950) — pisarz i pedagog, autor książek dla dzieci
115 rocznica urodzin

19 zmarł Józef WYBICKI (1747-1822) — działacz polityczny, publicysta, dramatopisarz i poeta
175 rocznica śmierci
250 rocznica urodzin (29 IX)
200 rocznica powstania **Pieśni Legionów** Józefa Wybickiego

19 zmarł Józef Ignacy KRASZEWSKI (1812-1887) — pisarz, krytyk i teoretyk literatury, historyk oraz wydawca
110 rocznica śmierci
185 rocznica urodzin (28 VII)

22 zmarł Johann Wolfgang GOETHE (1749-1832) — pisarz niemiecki
165 rocznica śmierci

23 zmarł STENDHAL, właśc. Marie Henri BEYLE (1783-1842) — pisarz francuski
155 rocznica śmierci

23 urodził się Roman PISARSKI (1912-1969) — pisarz, autor książek dla dzieci
85 rocznica urodzin

25 urodził się Gabriel KORBUT (1862-1936) — historyk literatury, bibliograf
135 rocznica śmierci

30 urodziła się Gabriela ZAPOLSKA (1857-1921) — pisarka i publicystka, komediopisarka
140 rocznica urodzin

Kwiecień

2 zmarł Ferenc MOLNAR (1878-1952) — dramaturg i prozaik węgierski
45 rocznica śmierci

10 urodził się Eric KNIGHT (1897-1943) — pisarz amerykański, autor książek dla dzieci
100 rocznica urodzin

12 urodził się Wincenty POL (1807-1872) — poeta i etnograf
190 rocznica urodzin
125 rocznica śmierci (2 XII)

15 zmarł Robert MUSIL (1880-1942) — pisarz austriacki
55 rocznica śmierci

17 urodził się Thornton Niven WILDER (1897-1975) — pisarz amerykański, dramaturg
100 rocznica urodzin

19 urodził się Wojciech BOGUSŁAWSKI (1757-1829) — dyrektor teatru, aktor, dramatopisarz i pedagog
240 rocznica urodzin

21 zmarła Halina RUDNICKA (1909-1982) — prozaik, pedagog, autorka książek dla młodzieży
15 rocznica śmierci

21 zmarł Artur RUBINSTEIN (1886-1982) — pianista
15 rocznica śmierci

24 zmarła Lucy Maud MONTGOMERY (1874-1942) — powieściopisarka kanadyjska, autorka książek dla dzieci
55 rocznica śmierci

Maj

2 zmarł Alfred de MUSSET (1810-1857) — poeta, pisarz francuski
140 rocznica śmierci

7 urodził się Władysław Stanisław REYMONT (1867-1925) — pisarz i publicysta, laureat Nagrody Nobla (1924)
130 rocznica urodzin

11 urodziła się Lucyna KRZEMIENIECKA (1907-1955) — poetka, autorka książek dla dzieci
90 rocznica urodzin

14 zmarł August STRINDBERG (1849-1912) — pisarz i dramaturg szwedzki
85 rocznica śmierci

16 zmarł Jerzy KRZYSZTOŃ (1931-1982) — prozaik i dramatopisarz
15 rocznica śmierci

19 zmarł Bolesław PRUS, właśc. Aleksander Głowacki (1847-1912) — pisarz i publicysta
85 rocznica śmierci
150 rocznica urodzin (20 VIII)

20 urodziła się Sigrid UNDSET (1882-1949) — pisarka norweska, laureatka Nagrody Nobla (1928)
115 rocznica urodzin

21 urodził się Kazimierz MOCZARSKI (1907-1975) — prozaik i publicysta
90 rocznica urodzin

23 urodziła się Maria KONOPNICKA (1842-1910) — poetka, nowelistka, autorka poematów, baśni i wierszy dla dzieci
155 rocznica urodzin

24 zmarł Michał CHOROMAŃSKI (1904-1972) — prozaik i dramaturg
25 rocznica śmierci

31 zmarł Leopold STAFF (1878-1957) — poeta
40 rocznica śmierci

31 urodziła się Wanda ŻURAKOWSKA (1897-1931) — powieściopisarka, autorka książek dla dzieci
100 rocznica urodzin

Czerwiec

3 zmarł Adolf DYGASIŃSKI (1839-1902) — nowelista, publicysta i pedagog
95 rocznica śmierci

4 zmarła Halina GÓRSKA (1898-1942) — autorka książek dla młodzieży
55 rocznica śmierci

4 zmarł Stanisław MONIUSZKO (1819-1872)) kompozytor
125 rocznica śmierci

6 urodził się Jerzy BROSZKIEWICZ (1922-1951) — prozaik, dramaturg i publicysta
75 rocznica urodzin

7 urodził się Benedykt HERTZ (1872-1952) — bajkopisarz, satyryk, powieściopisarz, dramaturg, tłumacz i publicysta
125 rocznica urodzin
45 rocznica śmierci (31 X)

8 urodził się Wiktor WOROSZYLSKI (1927-1996) — poeta, prozaik, tłumacz, autor książek dla dzieci i młodzieży
70 rocznica urodzin

13 zmarła Maria BUYNO-ARCTOWA (1877-1952) — powieściopisarka, redaktorka pism dziecięcych
45 rocznica śmierci
120 rocznica urodzin

14 zmarł Jerome Klapka JEROME (1859-1927) — prozaik, humorysta, dramaturg angielski
70 rocznica śmierci

19 zmarł James Mathew BARRIE (1860-1937) — pisarz, dramaturg i dziennikarz angielski, autor książek dla dzieci
60 rocznica śmierci

25 zmarł Ernst HOFFMANN (1776-1822) — pisarz, kompozytor i rysownik niemiecki
175 rocznica śmierci

30 urodził się Miron BIAŁOSZEWSKI (1922-1983) — prozaik i dramatopisarz
75 rocznica urodzin

Lipiec

2 urodził się Hermann HESSE (1877-1962) — pisarz niemiecki, laureat Nagrody Nobla (1946)
120 rocznica urodzin
35 rocznica śmierci (8 VIII)

3 urodził się Jan Paweł WORONICZ (1757-1829) — poeta, kaznodzieja, współzałożyciel Towarzystwa Przyjaciół Nauk
240 rocznica urodzin

6 zmarł Keneth GRAHAME (1859-1932) — pisarz angielski
60 rocznica śmierci

6 urodził się Włodzimierz PERZYŃSKI (1877-1930) — dramatopisarz i nowelista
120 rocznica urodzin

6 zmarł William FAULKNER (1897-1962) — powieściopisarz i nowelista amerykański, laureat Nagrody Nobla (1949)
35 rocznica śmierci
100 rocznica urodzin (25 IX)

7 zmarła Seweryna SZMAGLEWSKA (1916-1992) — powieściopisarka
5 rocznica śmierci

10 zmarł Marcel PROUST (1871-1922) — powieściopisarz francuski
75 rocznica śmierci

12 urodził się Bruno SCHULZ (1892-1942) — prozaik, krytyk literatury, grafik
105 rocznica urodzin
55 rocznica śmierci (19 XI)

18 zmarła Jane AUSTEN (1775-1817) — powieściopisarka angielska
180 rocznica śmierci

22 zmarł Bolesław MRÓWCZYŃSKI (1910-1982) — prozaik, autor powieści dla dzieci
15 rocznica śmierci

29 zmarł Aleksander WAT, właśc. A. Chwat (1900-1967) — poeta, prozaik, tłumacz
30 rocznica śmierci

Sierpień

1 zmarł Leon KRUCZKOWSKI (1900-1962) — prozaik i dramaturg
35 rocznica śmierci

2 zmarł Adam ASNYK (1838-1897) — poeta
100 rocznica śmierci

8 zmarł Samuel Bogumił LINDE (1771-1847) — leksykograf, pedagog
150 rocznica śmierci

ok. **10** zmarł Janusz KORCZAK (1879-1942) — powieściopisarz, nowelista, publicysta i pedagog
55 rocznica śmierci

13 zmarł Adam WAŻYK (1905-1982) — poeta, prozaik, eseista
15 rocznica śmierci

13 zmarł James Oliver CURWOOD (1878-1927) — pisarz i dziennikarz amerykański
70 rocznica śmierci

14 urodził się Artur OPPMAN (1867-1931) — poeta
130 rocznica urodzin

14 urodził się John GALSWORTHY (1867-1933) — powieściopisarz i dramaturg angielski, laureat Nagrody Nobla (1932)
130 rocznica urodzin

18 urodził się Edward STACHURA (1937-1979) — poeta, prozaik, tłumacz
60 rocznica urodzin

26 zmarł Marian WALENTYNOWICZ (1896-1967) — grafik, architekt, autor ilustracji książek dla dzieci
30 rocznica śmierci

29 urodził się Maurice MAETERLINCK (1862-1949) — pisarz belgijski, laureat Nagrody Nobla (1911)
135 rocznica urodzin

31 zmarł Charles BAUDELAIRE (1821-1867) — poeta francuski
130 rocznica śmierci

Wrzesień

1 zmarł Pierre COUBERTIN (1863-1937) — pedagog i historyk francuski, inicjator i organizator pierwszych nowożytnych igrzysk olimpijskich
60 rocznica śmierci

7 urodziła się Maria SKŁODOWSKA-CURIE (1867-1934) — fizyk i chemik, laureatka Nagrody Nobla (1903, 1911)
130 rocznica urodzin

9 zmarła Karen BLIXEN (1885-1962) — powieściopisarka duńska
35 rocznica śmierci

26 zmarł Jones Hugh LOFTING (1886-1947) — pisarz i ilustrator amerykański, autor książek dla dzieci
50 rocznica śmierci

28 zmarł Roman BRANDSTAETTER (1906-1987) — dramatopisarz, poeta
10 rocznica śmierci

29 zmarł Michał BAŁUCKI (1837-1901) — komediopisarz, prozaik, poeta i publicysta
160 rocznica śmierci

29 zmarł Emil ZOLA (1840-1902) — pisarz francuski
95 rocznica śmierci

Październik

2 urodził się Jerzy ZAWIEYSKI (1902-1969) — prozaik, dramatopisarz, eseista
96 rocznica urodzin

5 zmarł Tadeusz KOŚCIUSZKO (1746-1817) — generał, Najwyższy Naczelnik Sił Zbrojnych Narodowych w powstaniu 1794 r.
180 rocznica śmierci

6 urodził się Artur MIĘDZYRZECKI (1922) — poeta, eseista, krytyk, tłumacz
75 rocznica urodzin

urodził się Miguel de CERVANTES SAAVEDRA (1547-1616) — pisarz hiszpański
450 rocznica urodzin

11 zmarła Halina POŚWIATOWSKA (1935-1967) — poetka i powieściopisarka
30 rocznica śmierci

16 urodził się Günter GRASS (1927) — pisarz niemiecki
70 rocznica urodzin

17 urodził się Władysław BEŁZA (1847-1913) — poeta i publicysta
150 rocznica urodzin

19 zmarł Igor NEWERLY, właśc. Igor Abramow-Newerly (1903-1987) — pisarz
10 rocznica śmierci

20 zmarła Magdalena SAMOZWANIEC właśc. M. Niewidowska (1899-1972) — pisarka satyryczna
25 rocznica śmierci

22 zmarł Theophile GAUTIER (1811-1872) — poeta i powieściopisarz francuski
125 rocznica śmierci

Listopad

5 zmarł Bolesław LEŚMIAN właśc. B. Lesman (1877 lub 1878-1937) — poeta, autor powieści baśniowych
60 rocznica śmierci

12 urodził się Jan Marcin SZANCER (1902-1973) — grafik, scenograf, malarz, autor wielu ilustracji w książkach dla dzieci
95 rocznica urodzin

12 zmarł Zbigniew UNIŁOWSKI (1909-1937) — powieściopisarz, autor powieści i reportaży
60 rocznica śmierci

12 urodził się Tadeusz BOROWSKI (1922-1951) — prozaik, poeta i publicysta
75 rocznica urodzin

14 urodził się Władysław KOPALIŃSKI (1907-1990) — dziennikarz, eseista, tłumacz, językoznawca
90 rocznica urodzin

15 zmarł Gerhart HAUPTMANN (1862-1946) — powieściopisarz i dramaturg niemiecki, laureat Nagrody Nobla (1912)
135 rocznica urodzin

18 zmarł Paul ÉLUARD, właśc. Eugène Grindel (1875-1952) — poeta francuski
45 rocznica śmierci

18 zmarł Wilhelm HAUFF (1802-1827) — prozaik i poeta niemiecki, autor książek dla dzieci

170 rocznica śmierci
195 rocznica urodzin (29 XI)

22 urodził się Karol Józef Teofil ESTREICHER (1827-1908) — bibliotekarz, bibliograf, historyk literatury i teatru
170 rocznica urodzin

24 zmarł Karol BUNSCH (1898-1987) — pisarz
10 rocznica śmierci

28 zmarł Stanisław WYSPIAŃSKI (1869-1907) — poeta, dramaturg i malarz
90 rocznica śmierci

29 zmarł Stanisław SZENIC (1907-1987) — pisarz
10 rocznica śmierci
90 rocznica urodzin

30 urodził się Jonathan SWIFT (1667-1745) — pisarz angielski, autor powieści, wierszy, poematów
330 rocznica urodzin

30 zmarł James BALDWIN (1924-1987) — pisarz amerykański
10 rocznica śmierci

Grudzień

1 urodził się Ignacy MOŚCICKI (1867-1946) — chemik, prezydent RP (1926-1939)
130 rocznica urodzin

3 urodził się Joseph CONRAD, właśc. Józef Konrad KORZENIOWSKI (1857-1924) — powieściopisarz angielski pochodzenia polskiego
140 rocznica urodzin

4 urodził się Ksawery PRUSZYŃSKI (1907-1950) — publicysta, prozaik i dyplomata
90 rocznica urodzin

5 urodził się Józef PIŁSUDSKI (1867-1935) — marszałek Polski, Naczelnik Państwa
130 rocznica urodzin

5 urodziła się Alina CENTKIEWICZ (1907-1993) — autorka książek dla dzieci i młodzieży
90 rocznica urodzin

9 zmarł Andrzej STRUG (1871-1937) — pisarz
60 rocznica śmierci

16 zmarł Alphonse DAUDET (1840-1897) — pisarz francuski
100 rocznica śmierci

24 zmarł Stanisław JACHOWICZ (1796-1857) — bajkopisarz i pedagog
140 rocznica śmierci

Opracowała **Beata JAROSIŃSKA**

Na konkurs wpłynęły 1063 grafiki ekslibrisowe wykonane przez 927 autorów z 66 placówek i szkół oraz 9 zgłoszeń indywidualnych, w tym 4 z zagranicy. Jury wyłączyło z oceny 294 prace nie spełniające wymogów regulaminu (pseudoekslibrisy, projekty odręczne, prace przekraczające znacznie format oraz zamazane i nieczytelne).

Równorzędne nagrody otrzymali:
w grupie klas 0-IV (6-11 lat)
Barbara Asztabska (11) z Gliwic
Ewa Kawęcka (11) z Krasnegostawu
Mariola Kwiecień (8) z Wrocławia

Mariola Kwiecień, lat 8 linoryt

w grupie klas V-VIII (11-15 lat)
Jakub Iwański (13) z Tarnowa
Ewa Maria Kleszcz (12) z Gliwic
Damir Maksutov (12) z Rygi (Łotwa)

w grupie młodzieży ze szkół ponadpodstawowych

Ewelina Gurlaga (17) z Legnicy
Ludmiła Sobieszczańska (16) z Gliwic
Agnieszka Ulbrych (15) z Zielonej Góry

Wyróżniono ponadto w tych grupach łącznie 18 prac.

W grupie młodzieży z liceów plastycznych nagród nie przyznano.

Biorąc pod uwagę wysoki poziom prac wyróżniono dyplomami honorowymi 15 nauczycieli prowadzących zajęcia z dziećmi i młodzieżą.

Do wystawy pokonkursowej zakwalifikowano 281 ekslibrisów wykonanych przez 239 autorów.

Finał VI konkursu odbył się w Galerii Ekslibrisu Miejskiej Biblioteki Publicznej w Żarach dnia 9 listopada. Następna próba sił w r. 1998.

INFORMACJE ● POGŁOSKI ● DONOSY ● INFORMACJE ● POGŁOSKI

Bibliotekarz 1996 nr 9 — zawartość: Stanisław Czajka — „Biblioteki samorządowe a biblioteki wojewódzkie" (analiza wpływu przemian ustrojowych na kondycję bibliotekarstwa publicznego i apel o współpracę), Hans-Peter Thun — „Bibliotekarstwo w Republice Federalnej Niemiec" cz. II, Jadwiga Kubicka — „Współpraca bibliotek Białej Podlaskiej i Brześcia w l. 1989-1995", Wanda Matwiejczuk — „Biblioteka elektroniczna dzisiaj", Danuta Grzybek — „Usługi specjalne Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krośnie" (usługi dla niepełnosprawnych). Ponadto informacje o Szkole letniej IBIN UW (17-21 VI), o sympozjum naukowym poświęconym komputeryzacji bibliotek w uczelniach wojskowych, o międzynarodowej konferencji w Jałcie (1-8 V) — Biblioteki i stowarzyszenia w zmieniającym się świecie, nowe techniki i nowe formy współpracy (600 uczestników, 300 wystąpień). W „Strachach na Lachy" Jerzy Maj przewrotnie o punktach bibliotecznych w związku z konferencją w Supraślu na temat komputeryzacji bibliotek publicznych.

Bibliotekarz Olsztyński 1996 nr 1/2 — w numerze: Ewa Andrzejczyk — „Zastosowanie strategii marketingowej na przykładzie biblioteki publicznej w Olsztynie", Elżbieta Józwowicz — „Z «Boschem» po bibliotekach niemieckich", Wiesława Nichthauser — „Biblioteki publiczno-szkolne w woj. olsztyńskim". Zestawienia bibliograficzne: „Tematy i motywy filmowe" (publikacje z lat 1983-1996) w oprac. Jolanty Juran oraz „Konkordat" w oprac. Beaty Rudzkiej-Florczuk. Tej samej autorki „Kalendarz rocznic" (lipiec–grudzień '96) oraz omówienie źródeł informacyjno-bibliograficznych z nowych nabytków WBP. Ponadto kronika wydarzeń z życia bibliotek w I półroczu, przegląd nowych książek o Warmii i Mazurach.

Kto nie wie, że słynny uwodziciel Casanova „dokończył żywota na spokojnej, bezstresowej posadzie bibliotekarza w zamku w Duchcovie w Czechach", dowie się tego z „Rozmaitości literackich i bibliotekarskich" zestawionych przez Jolantę Juran.

Bibliotekarz Radomski 1996 nr 1/2 — Anna Skubisz, Jerzy Sekulski — „Działalność bibliotek publicznych województwa radomskiego w 1995 r." (z tabelami), Maria Kośmińska-Wójtowicz — „Pani Danuta Tomczyk" (ciepłe podsumowanie działalności dyrektora PBW do r. 1995), Jerzy Sekulski — „Jeszcze o łączeniu bibliotek", relacja o konferencji w Starych Jabłonkach poświęconej łączeniu przez samorządy bibliotek publicznych (filii) z bibliotekami szkolnymi oraz wnioski dotyczące zasad, jakie powinny obowiązywać przy łączeniu, gdy jest ono nieuniknione. Ponadto o XIX Radomskiej Wiośnie Literackiej, o filiach WBP w Radomiu, o feriach zimowych zorganizowanych przez WBP, o Młodzieżowej Akademii Kultury i odbywających się w jej ramach konkursach literackich, biogramy przedwcześnie zmarłych: Elżbiety Czyżewskiej (1951-1995), Zofii Rutkowskiej (1966-1995), Krystyny Cieślikowskiej (1951-1996).

Bibliotekarz Radomski 1996 nr 3 — w numerze: Henryki Kędzierskiej — „Ten czas nie może pójść w niepamięć", relacja o wystawie zdjęć i dokumentów z czerwca 1976 w Radomiu, Natalii Przepiórki — „Czy doczeka jubileuszu 50-lecia?", zapiski z kroniki Biblioteki Gminnej w Grabowie (obecnie gmina Przyłęk), Jerzego Sekulskiego i Mariusza Jagielskiego — „Komputeryzacja Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Radomiu, oraz Jerzego Sekulskiego — „O komputeryzacji bibliotek publicznych", Danuty Tomczyk — „Radom w oczach Marii Dąbrowskiej" (na podstawie Dzienników), Elżbiety Domańskiej — „Alternatywne materiały czytelnicze i ich wykorzystanie w pracy z czytelnikiem niepełnosprawnym". Ponadto in-

formacje o przebiegu konkursów (O Laur Jabłoni '96, V Czarnoleskie Spotkania Sobótkowe), przegląd nowych nabytków, kronika bibliotek województwa, Oaza książki — o domu radomskich lekarzy, Danuty i Jana Anańko. Wśród komunikatów Rozporządzenie MKiS z 28 VI o wynagrodzeniach, dokumenty ZG SBP dotyczące łączenia bibliotek publicznych ze szkolnymi.

Biuletyn Informacyjno-Instrukcyjny WBP Kraków **1996 nr 1** (185) — w związku z przejściem na emeryturę zarówno redaktora naczelnego, jak i sekretarza redakcji tworzy się nowy zespół redakcyjny, który zdecyduje o profilu czasopisma. Na razie, zapewne z konieczności, zmieniono częstotliwość — zeszyt 1 wyszedł jako półrocznik. Zawartość: Maria Próchnicka — „Publikacje elektroniczne w bibliotekach", Sabina B. Arcisz — „Informacja biznesowa i jej użytkownicy w bibliotekach publicznych na Zachodzie", Maria Garczyńska, Janusz Oszajca — „Internet w bibliotekach publicznych (z wykazem bibliotek publicznych świata „istniejących" w Internecie), Jacek Wojciechowski — „O selekcji zbiorów" (rady bardzo praktyczne). W materiałach informacyjnych zestawienia bibliograficzne poświęcone: Jackowi Marii Majchrowskiemu, od lutego 96 wojewodzie krakowskiemu (oprac. Halina Fleszar), Josifowi Brodskiemu (oprac. Renata Ciesielska-Kruczek i Joanna Kmiecińska-Maciejewska), Henrykowi Voglerowi (oprac. Iwona Górny). Ponadto spisy (z adresami) członków Stowarzyszenia Pisarzy Polskich oraz Związku Literatów Polskich, nowe nabytki w czytelni bibliologicznej, informacje o galeriach, kronika wydarzeń. Z rubryki żartów wybieramy dwa autentyczne wpisy do inwentarza: Kraszewski J. L. — Historia ssawki, Faulkner W. — Absolutnie, Absolutnie.

Poradnik Bibliograficzno-Metodyczny WBP Poznań **1996 nr 4** — Kalendarz rocznic (oprac. Urszula Bzdawka), zestawienia bibliograficzne w oprac. U. Bzdawki „Współczesna literatura światowa" (skandynawska, duńska, islandska) oraz „Samorządowe biblioteki publiczne", w oprac. Andrzeja Dudziaka — „Henryk Wieniawski i jego muzyka" oraz wykaz „Doktoraty honoris causa poznańskich uczelni". Ponadto bibliografie osobowe „Karol Marcinkowski" i „Julian Stryjkowski". W materiałach metodycznych „Henryk Sienkiewicz", lekcja biblioteczna dla kl. VIII w oprac. Marii Giemzy-Żurawskiej. Przegląd nowości regionalnych, kronika.

Polska encyklopedia multimedialna PWN ukazała się w 7 tys. egzemplarzy. Zawiera 36 tys. haseł, obrazy, dźwięki, animacje, fragmenty filmów. Kosztuje 240 tys. zł.

Na 90-lecie bibliotekarstwa publicznego w Kaliszu. Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka oraz Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk zorganizowały 10 X sympozjum, podczas którego z referatami wystąpili: prof. Jadwiga Kołodziejska — „Rola i miejsce biblioteki publicznej", dr Janusz Kostecki, dr Wojciech Tomaszewski — „Książka polska na prowincji w XIX w.", mgr Anna Skubisz — „Dzieje bibliotek Radomia", mgr Bożena Strzelecka — „Z dziejów bibliotekarstwa publicznego w Płocku", mgr Danuta Wańka — „Kultura książki kaliskiej na przełomie XIX i XX w.", dr Krzysztof Walczak — „Kaliskie biblioteki powszechne — powstawanie i działalność do r. 1939", mgr Janina Patysiak — „Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. A. Asnyka w Kaliszu", mgr Ewa Andrysiak — „Ludzie kaliskiej książki", mgr Grażyna Schlender — „Biblioteka publiczna w Kaliszu jako biblioteka regionalna", mgr Bożena Kryst — „Kaliskie biblioteki dziecięce".

Biblioteki publiczne w okresie przemian ustrojowych — konferencja bibliotekarzy Euroregionu Karpackiego odbyła się w Iwoniczu Zdroju 4-6 IX. Zorganizowana została przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Krośnie przy współudziale Ministerstwa Kultury i Sztuki, Zarządu Głównego SBP, Funduszu Rozwoju Euroregionu Karpackiego, Urzędu Wojewódzkiego w Krośnie, WiMBP w Przemyślu oraz WiMBP w Rzeszowie. Udział wzięli przedstawiciele bibliotek publicznych rejonów Słowacji, Węgier, Ukrainy i Polski wchodzących w skład Euroregionu Karpackiego. Celem konferencji było zapoznanie się z funkcjonowaniem bibliotek na tych terenach, nawiązanie stałych kontaktów ułatwiających wymianę informacji niezbędnej do współpracy kulturalnej, edukacyjnej i turystycznej.

Publikacje otrzymane

z Wydawnictwa Astrum

Jacek INGLOT — **Zrozumieć Mickiewicza.** Przewodnik literacki dla uczniów szkół podstawowych i średnich. — Wrocław 1996, seria Cicerone.

Regina MATYS — **Słownik wyrazów przeciwstawnych.** Wrocław 1996.

z WBP w Radomiu

Radom — miasto wspomnień. — Radom 1996, w serii Kolekcja WBP w Radomiu. Opublikowane wspomnienia są pokłosiem konkursu ogłoszonego w r. 1994. Słowo wstępne napisał prof. dr Roman Loth.

z MBP w Oleśnie

numer wrześniowy (2/1996) „Gazety Ziemi Oleskiej"

Odnotowujemy ten fakt, gdyż wydawcą tej gazety samorządowej, na dobrym papierze, z kolorową wkładką jest Miejska Biblioteka Publiczna w Oleśnie (46-300 Olesno, ul. ks. B. Aleksandra 5).

NAGRODY

Maria Danilewicz-Zielińska, eseistka, bibliograf, mieszkająca w Portugalii, została tegorocznym laureatem Nagrody Edytorskiej Polskiego PEN Clubu.

Marian Filipkowski, dyrektor Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Olsztynie, działacz Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, otrzymał w Dzień Nauczyciela Nagrodę Ministra Edukacji Narodowej za całokształt działalności dydaktyczno-wychowawczej. Gratulujemy!

Nagrodę Literacką im. Kornela Makuszyńskiego Fundacja „Książka dla Dziecka" i czasopismo „Guliwer" przyznały **Jerzemu Niemczukowi** za książkę „Przygody Zuzanki — opowieści awanturnicze dla dziewczynek". Na uroczystości 15 X w Domu Literatury autor otrzymał statuetkę Koziołka Matołka wyrzeźbioną przez Andrzeja Renesa.

Centrum Kultury Regionalnej w Grójcu podsumowało wyniki XVI Ogólnopolskiego Konkursu Poetyckiego **„O laur jabłoni '96".** Na konkurs wpłynęło 191 kompletów prac. Przyznano nagrodę I, cztery nagrody II oraz cztery wyróżnienia. Nagrodę I otrzymała Olga Gromek z Warszawy. Uroczyste spotkanie laureatów z władzami miasta i grójeckim środowiskiem literackim odbyło się 17 IX.

POŻEGNANIA

7 X zmarła Janina Wojciechowska — bibliotekarz, historyk, działaczka społeczna, pracą zawodową związana kolejno z Wolną Wszechnicą Polską, Biblioteką Uniwersytetu Łódzkiego, Biblioteką Sejmową, Biblioteką Państwowego Instytutu Sztuki, współzałożycielka Towarzystwa Wolnej Wszechnicy Polskiej i przez wiele lat członek jego Zarządu Głównego.

Ukazuje się od maja 1992 r.

wydawniczy

Notes

W każdym numerze:

- zapowiedzi wydawnicze Centrum Informacji o Książce
- największy w kraju, liczący około 1000 tytułów zestaw nowości wydawniczych
- bestsellery hurtowni - cykliczna analiza wyników sprzedaży w największych firmach dystrybucyjnych
- publicystyka poświęcona problemom ruchu wydawniczego
- kronika: co słychać w branży?
- problemy bibliotek

Adres redakcji: 02-916 Warszawa, ul. Okrężna 3,

MIESIĘCZNIK WYDAWCÓW, KSIĘGARZY, BIBLIOTEKARZY, HURTOWNIKÓW

I WSZYSTKICH ZAINTERESOWANYCH RYNKIEM KSIĄZKI

oferujemy prenumeratę

tel. 642 95 53, fax 642 27 69

Czytajcie czasopisma bibliotekarskie!

Miesięczniki Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich:

BIBLIOTEKARZ — pismo zajmujące się ważnymi i aktualnymi problemami bibliotekarstwa

PORADNIK BIBLIOTEKARZA — pismo o charakterze instrukcyjno-metodycznym przeznaczone głównie dla bibliotekarzy bibliotek publicznych i szkolnych.

Oba pisma tylko w prenumeracie w „Ruchu", na poczcie i w siedzibie Wydawnictwa SBP. Szczegóły w obu pismach na stronie redakcyjnej.

ZIN (Zagadnienia Informacji Naukowej) — półrocznik poświęcony szeroko rozumianym zagadnieniom informacji.

Prenumerata i sprzedaż: Dział Promocji i Kolportażu SBP, ul. S. K. Hankiewicza 1, 02-103 Warszawa, tel. 22-43-45.

PRZEGLĄD BIBLIOTECZNY — kwartalnik o charakterze naukowym wydawany przez Bibliotekę PAN i SBP.

Prenumerata tylko w Redakcji: Pałac Kultury i Nauki VI p. 00-901 Warszawa, tel. 656-66-00, 20-33-02.

Jeśli masz kłopot z nabyciem

- druków bibliotecznych

(dziennik biblioteki, księga inwentarzowa, karty: katalogowe, książki, czytelnika, upomnienia, rewersy etc.),

- naszych czasopism (numery bieżące i zaległe),
- fachowej literatury bibliotekarskiej

napisz lub zadzwoń do:

DZIAŁ PROMOCJI I KOLPORTAŻU SBP,
02-103 Warszawa-Ochota, ul. S. K. Hankiewicza 1, tel. 22-43-45

"Biblioteka Szkolna-MOL"

program komputerowy posiadający wszystkie funkcje potrzebne do obsługi biblioteki szkolnej, działający w ponad **500** placówkach

Program zalecany przez MEN

Program umożliwia:

- automatyczne tworzenie katalogów i kartoteki zagadnieniowej
- katalogowanie filmów oraz nagrań dźwiękowych
- bardzo szybkie przeglądanie i wyszukiwanie
- prowadzenie rejestrów wypożyczeń i zaległości
- tworzenie słownika haseł wzorcowych dla księgozbioru i kartoteki zagadnieniowej
- tworzenie zestawień bibliograficznych
- prowadzenie 10 ksiąg inwentarzowych wraz z rejestrami ubytków
- automatyczne tworzenie statystyk i prezentowanie ich w formie tabelarycznej oraz graficznej
- drukowanie kart katalogowych, ksiąg inwentarzowych, rejestrów ubytków, upomnie, statystyk, zestawień bibliograficznych itp.
- korzystanie z gotowych opisów bibliograficznych "Przewodnika Bibliograficznego" Biblioteki Narodowej, które znacznie ułatwiają wdrożenie systemu
- zastosowanie kodów kreskowych

CENTRUM INFORMACYJNE SZKOŁY - BIBLIOTEKA SZKOLNA
Z NASZYM PROGRAMEM, ZAPEWNIA ŁATWY DOSTĘP DO SZUKANEJ INFORMACJI WSZYSTKIM CZYTELNIKOM!

MOL *Systemy informatyczne*

ul. Zygmunta Augusta 3-5-7, 81-359 Gdynia
tel. /0-58/ 61 15 83, 20 39 53 lub 21 80 21 w. 274

VULCAN
OPROGRAMOWANIE KOMPUTEROWE

ul. Kazimierska 15, 51-657 Wrocław
tel. /0-71/ 48 01 58 lub 72 85 58

Państwowy Instytut Wydawniczy

poleca znakomite tytuły ze swoich najcenniejszych serii edytorskich:

Z KOLEKCJI POEZJI POLSKIEJ XX WIEKU:

Tadeusz Różewicz „Niepokój. Wybór wierszy z lat 1944-1994"	cena 28,00 zł
Krzysztof Kamil Baczyński „ Poezje"	cena 12,00 zł
Czesław Miłosz „Wiersze wybrane"	cena 23,00 zł
Władysław Broniewski „Poezje 1923-1961"	cena 24,00 zł
Kazimiera Iłłakowiczówna „Poezje wybrane"	cena 19,50 zł

Z KOLEKCJI PROZY POLSKIEJ XX WIEKU:

Władysław Reymont „Chłopi" t I-II	cena 23,00 zł
Julian Wołoszynowski „Opowiadania podolskie"	cena 12,00 zł
Andrzej Kuśniewicz „Król Obojga Sycylii"	cena 12,00 zł
Julian Stryjkowski „Sen Azrila. Austeria"	cena 8,00 zł
Włodzimierz Odojewski „Zasypie wszystko, zawieje ..."	cena 19,00 zł

Z SERII RODOWODY CYWILIZACJI (CERAMOWSKIEJ):

James G. Frazer „Złota gałąź"	cena 37,00 zł
Jerzy Ciechanowicz „Cień Minotaura"	cena 40,00 zł
Benedykt Zientara „Świt narodów europejskich"	cena 34,00 zł
C. W. Ceram „Bogowie, groby i uczeni"	cena 33,50 zł
Lew Gumilow „Od Rusi do Rosji"	cena 32,00 zł

Z SERII BIOGRAFIE SŁAWNYCH LUDZI:

Charles L. Mee, Jr „Portret Rembrandta"	cena 22,00 zł
Ferdinand Seibt „Karol IV"	cena 31,00 zł
Jan Baszkiewicz „Richelieu"	cena 20,00 zł
Franz Herre „Metternich"	cena 28,00 zł
Robert Browning „Justynian i Teodora"	cena 23,50 zł

WSZYSTKIE TYTUŁY W OPRAWIE TWARDEJ

WYJĄTKOWA OFERTA DLA BIBLIOTEK
25% RABATU

PIW ul. Foksal 17, 00-372 Warszawa, tel. 26 02 01 (do 05), fax. 26 15 36
Dział Marketingu: tel. 26 02 01 w. 210, 214
Dział Handlowy: tel. 632 67 01
Klub Dobrej Książki: tel. 632 43 11 w. 291

NAJBARDZIEJ AKTUALNY

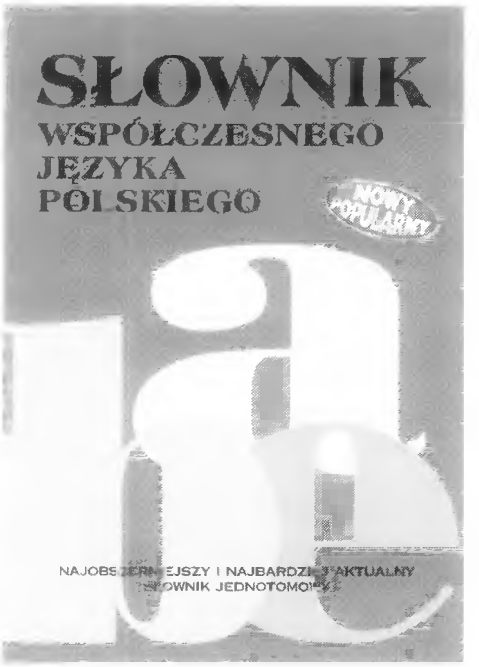

- Ponad 62 000 haseł na 1400 stronach
- 5000 frazeologizmów włączonych alfabetycznie do tekstu zasadniczego
- Najnowsze słownictwo nie notowane we wcześniejszych słownikach
- Słownictwo języka mówionego
- Określenia części mowy wyrazów hasłowych
- Nowatorskie rozwiązania leksykograficzne

WILGA

Wydawnictwo WILGA
00-389 Warszawa
ul. Smulikowskiego 1/3
tel. 26 08 82 fax 26 06 43

SPECJALNA OFERTA
DLA BIBLIOTEK
– TYLKO 55 zł
Złóż zamówienie już dziś!

ZAMÓWIENIE

Nazwisko i imię / Firma . . . . . .

Ulica . . . . . .

Kod - Miasto . . . . . .

Zamawiam . . . . . egz. **SŁOWNIKA WSPÓŁCZESNEGO JĘZYKA POLSKIEGO**

Podpis osoby zamawiającej . . . . . .
Proszę o wystawienie: Faktury VAT / Rachunku uproszczonego

OŚWIADCZENIE

Jestem płatnikiem VAT i upoważniam Wydawnictwo WILGA do wystawienia faktury VAT bez mojego podpisu

NIP: - - -

Podpis osoby upoważnionej

. . . . . .

Zamówione pozycje zobowiązuję się odebrać za zaliczeniem pocztowym.

WYDAWNICTWO NAUKOWE PWN

poleca:

Multimedia w Wydawnictwie Naukowym PWN

Wydawnictwo Naukowe PWN specjalizuje się w publikowaniu i opracowywaniu encyklopedii uniwersalnych i specjalistycznych oraz słowników. Wydaje również monografie naukowe ze wszystkich dziedzin wiedzy, podręczniki akademickie, podręczniki do nauki języków obcych. Już wkrótce PWN zaprezentuje swoje pierwsze publikacje wydane na dyskach CD-ROM: *Komputerowy słownik języka polskiego PWN* oraz *Encyklopedię multimedialną PWN*. Premiera obu tytułów jest przewidziana na listopad 1996 r.

Encyklopedia multimedialna PWN

Jest to pierwsza polska multimedialna encyklopedia powszechna wydana na dysku CD-ROM. *Encyklopedia multimedialna PWN* wykorzystuje bazy tekstowe i ilustracyjne *A-Z Małej encyklopedii PWN, Encyklopedii popularnej PWN,* oraz sześciotomowej *Nowej encyklopedii powszechnej PWN* — w sumie około 36000 haseł. Wszystkie ilustracje (3000) oraz mapy (300) pochodzą z *Nowej encyklopedii powszechnej PWN*. Ten materiał jest wzbogacony o animacje komputerowe (około 30), nagrania dźwiękowe (120 minut)i sekwencje filmowe (20 minut). W porównaniu z tak licznymi angielsko- i niemieckojęzycznymi encyklopediami multimedialnymi obecnymi na polskim rynku, zawartość merytoryczna *Encyklopedii multimedialnej PWN* powinna w znacznie większym stopniu zaspokoić wymagania polskiego czytelnika: 20-25% haseł dotyczy wiedzy o Polsce, jej historii, kulturze, znanych postaciach. Encyklopedia PWN będzie zawierać osiem sposobów wyszukiwania informacji, m.in. indeks alfabetyczny, rzeczowy, geograficzny, czasowy, drzewo wiedzy, a wszystkie uzupełnione o możliwość wyszukiwania logicznego (boolowskiego

Minimalne wymagania sprzętowe do pracy z *Encyklopedią multimedialną PWN:* komputer PC 486 DX2, 8 MB RAM, karta SVGA 1 MB, napęd dysków CD-ROM × 4, karta dźwiękowa 16-to bit, głośniki, system operacyjny Windows 3.1 lub następne.

Komputerowy słownik języka polskiego PWN

Bazą tekstową *Komputerowego słownika języka polskiego PWN* są zbiory haseł trzytomowego *Słownika języka polskiego PWN* oraz *Słownika wyrazów obcych PWN* (wydanie nowe) — w sumie ok. 110 tys. haseł. Użytkownik słownika komputerowego PWN będzie mógł korzystać z wielu zaawansowanych sposobów wyszukiwania i grupowania informacji. Dla przykładu, możliwy będzie wybór haseł na podstawie kwalifikatorów dziedzin (np. hasła związane z żeglarstwem) czy też etymologii (np. wyrazy pochodzące z łaciny), dodatkowo uzupełniony o opcję wyszukiwania logicznego. Istotną cechą *Komputerowego słownika języka polskiego PWN* jest wbudowany algorytm analizy morfologicznej, tj. budowy gramatycznej wyrazów. Komputerowy słownik PWN przeprowadza analizę morfologiczną zaznaczanego tekstu w celu wyszukania pożądanego hasła, tzn. będzie można wpisać np. słowo *dżdżu*, nie martwiąc się, jak wygląda mianownik tego wyrazu. Analiza morfologiczna jest również olbrzymim ułatwieniem dla użytkownika obcojęzycznego, dla którego związek np. słowa *tniesz* ze słowem *ciąć* nie musi być oczywisty. *Komputerowy słownik języka polskiego PWN* współpracuje z MS Wordem oraz Word Perfectem.

Minimalne wymagania sprzętowe do pracy z *Komputerowym słownikiem języka polskiego PWN:* komputer PC 386 DX, 4 MB RAM, napęd dysków CD-ROM × 2, karta SVGA 1 MB, system operacyjny Windows 3.1 lub następne.

WYDAWNICTWO NAUKOWE PWN
ul. Miodowa 10, 00-251 WARSZAWA
Dział Sprzedaży: tel. (0-22) 635-09-76, fax (0-22) 26-09-50

Zapraszamy do naszych księgarń promocyjnych na terenie całego kraju, w których można kupić wszystkie publikacje naszego Wydawnictwa